

ACADEMIC JOURNAL

วารสารวิชาการ

ปีที่ 24 ฉบับที่ 3

กรกฎาคม - กันยายน 2564

สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(นายอัมพร พินะสา)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(นายสนิท แย้มเกษร)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(นายกวินทร์เกียรติ นนธ์พละ)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(ว่าที่ร้อยตรี ธนุ วงษ์จินดา)

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

กองบรรณาธิการ

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
(นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน)

นางสาวปริญญา ฤทธิเจริญ

นายธัญญา เรืองแก้ว

นางวรรณิ จันทศิริ

นางสาววรรณิ ชุนศิริ

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ
(นางสาวภา คักดา)

นายรัฐพงษ์ สงวนงาม

นางสาววรารักษ์ ศรีแสงฉาย

ลิขสิทธิ์และผู้จัดพิมพ์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ บริษัท เอส.บี.เค.การพิมพ์ จำกัด

92/6 หมู่ 3 ต.บางพลีใหญ่

อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540

กอบรรณาริการ

วารสารวิชาการ ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 กอบรรณาริการขอนำเสนอบทความด้านการศึกษาที่หลากหลาย ได้แก่ **การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษาโดยใช้ AHT GEP Model** เป็นบทความนำเสนอ การพัฒนา AHT GEP Model ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ ตระหนัก ลงมือทำ เต็มใจ เต็มความสามารถ ร่วมกันทำงานเป็นทีม การมุ่งสู่เป้าหมาย การประเมินผล และมุ่งประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา ในการฟัง พูด อ่าน และเขียน และส่งผลต่อการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ **สะเต็มศึกษาสู่การแก้ปัญหาและบูรณาการทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา** เป็นบทความนำเสนอ การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา เพื่อแก้ปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันของโรงเรียนบ้านนาเรือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยยกตัวอย่างการแก้ปัญหาการเก็บข้าวเหนียวหนึ่งในกระติบข้าว ให้มีความร้อนและเหนียวนุ่มรับประทาน **การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ของสถานศึกษาให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)** เป็นบทความนำเสนอ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้วิถีใหม่ ด้านแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา และด้านแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เพื่อการเรียนแบบผสมผสานที่เหมาะสมในวิถีใหม่ **ฝึกเป่าแคนโดยใช้ K6 Model เพื่อการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านอีสาน** เป็นบทความนำเสนอ กระบวนการเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีด้วย K6 Model ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ รู้เครื่องดนตรี รู้โน้ตเพลง รู้ปฏิบัติเครื่องดนตรี รู้รักษาเครื่องดนตรี รู้พัฒนาฝีมือ และรู้คุณครูที่สั่งสอน เพื่อฝึกนักเรียนของโรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น สามารถเป่าแคนได้อย่างรวดเร็วพร้อม QR Code วิธีการฝึกเป่าแคน **หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** เป็นบทความนำเสนอผลการประกวดหนังสือที่ได้รับรางวัลดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564 โดยมีสาระสำคัญของหนังสือที่ได้รับรางวัล เพื่อเป็นการให้ผู้อ่านได้สามารถสรรหาหนังสือที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับความสนใจในการอ่าน

สุดท้ายนี้ กอบรรณาริการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารวิชาการจะเป็นประโยชน์กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่มากนักน้อย ขอขอบคุณที่ท่านได้ให้ความสนใจติดตามวารสารวิชาการอย่างต่อเนื่องแล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

สารบัญ

3 การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา
โดยใช้ AHT GEP Model

14 สะเต็มศึกษาสู่การแก้ปัญหาและบูรณาการทักษะชีวิต
ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

22 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ของสถานศึกษาให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง
ในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

30 ฝึกเป่าแคนโดยใช้ K6 Model เพื่อการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านอีสาน

40 หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

P.3

P.14

P.30

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา โดยใช้ AHT GEP Model

วรัชยา ประจำ

โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัยว่า การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัย ของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญยิ่ง ต่อการพัฒนาการในทุก ๆ ด้านของเด็กในอนาคต เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กในวัยนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเกิดขึ้นในตัวเด็ก โดยเฉพาะในช่วงระยะปฐมวัยมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นรากฐานของพัฒนาการก้าวต่อไปของชีวิตของแต่ละบุคคล (ปิยะนุช สุวรรณเทพ และ สุเทพ อ่วมเจริญ, 2558)

ภาษามีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะเด็กใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ ในการแสดงความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น และเป็นพื้นฐาน สำคัญของอารมณ์ สังคม และพัฒนาการทางสติปัญญา ดังนั้น การส่งเสริมความสามารถทาง ภาษาจึงควรเริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษาเจริญงอกงามอย่าง รวดเร็ว ด้วยการพัฒนาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อมกัน และเปิดโอกาส ให้เด็กได้ใช้ได้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญกลายเป็นทักษะทางภาษา โดยเฉพาะภาษาแม่

ซึ่งการส่งเสริมความสามารถดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจด้านพัฒนาการ
การทำงานของสมอง และวิธีการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้
ทางภาษาของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล
(ชนิพรรณ จาติเสถียร, 2560) อีกทั้ง การพัฒนาภาษายังเป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสาร
ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถ
ตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่
เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน
และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรม
ทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การประเมินพัฒนาการตามแบบรายงานพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนอนุบาล
ห้วยทับทันได้กำหนดการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ออกเป็น 4 ด้าน มีเกณฑ์การประเมิน
ในแต่ละตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็นระดับคุณภาพ 3 ระดับ คือ ระดับดี (3 คะแนน) ระดับพอใช้
(2 คะแนน) ระดับปรับปรุง (1 คะแนน) และได้กำหนดค่าเป้าหมายของพัฒนาการเด็กปฐมวัย
แต่ละด้าน คือ จำนวนผู้เรียนที่มีพัฒนาการอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ซึ่งผล
การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปีการศึกษา 2561 พบว่า พัฒนาการด้านร่างกาย อยู่ในเกณฑ์ดี
คิดเป็นร้อยละ 90.48 พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ อยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ 95.96
พัฒนาการด้านสังคม อยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ 80.43 เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และ
พัฒนาการด้านสติปัญญา อยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ 78.75 ซึ่งไม่เป็นตามเป้าหมายที่กำหนด

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน จึงได้พัฒนารูปแบบ
การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา “AHT GEP Model”
ผ่านกระบวนการจัดประสบการณ์ของครูที่เน้นการสร้างความรู้ความตระหนักลงมือปฏิบัติอย่างเต็ม
ความรู้ความสามารถด้วยความร่วมมือร่วมใจภายใต้เป้าหมายเดียว และมีการนิเทศ ติดตามแบบมี
ส่วนร่วม และนำไปสู่กระบวนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริม
ทักษะด้านภาษา (5 ส.) 5 STEP ด้วยการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน เนื่องจากนิทานเป็นสื่อ
การสอนที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เด็กให้ความสนใจ เพราะสนุกเพลิดเพลิน สร้างจินตนาการ ให้ข้อคิด
เตือนใจ และเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย เด็กได้เรียนรู้และมีพัฒนาการ
ทางภาษาที่ดีขึ้นและเหมาะสมกับวัย มีความพร้อมในการรับรู้ภาษา (เข้าใจ) และแสดงออก
ทางภาษาด้วยการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน และถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาด้วย
การสร้างนิทาน และยังสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมไทย

วิธีการดำเนินงาน

1. ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบ AHT GEP Model

ขั้นตอนที่ 1 A : Analysis (การวิเคราะห์) สำรวจและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยจากเอกสาร ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อจัดลำดับความสำคัญ และวางแผน กำหนดกรอบในการพัฒนานวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 2 H : Heart & Hands & Head (ตระหนัก ลงมือทำ เต็มใจ เต็มความสามารถ) เป็นการบริหารแบบจงใจให้ผู้ร่วมงานมีความเต็มใจในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ รับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนปฏิบัติ มีการจัดกิจกรรมร่วมกัน โดยผ่านรูปแบบ (5 ส.) 5 STEP ไปใช้ในชั้นเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

ขั้นตอนที่ 3 T : Team & Together (ร่วมกันทำงานเป็นทีม) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการปรึกษาหารือประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหาร หัวหน้างานปฐมวัยและครูผู้สอนระดับปฐมวัยเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกันโดยผ่านรูปแบบ (5 ส.) 5 STEP เพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษาของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน

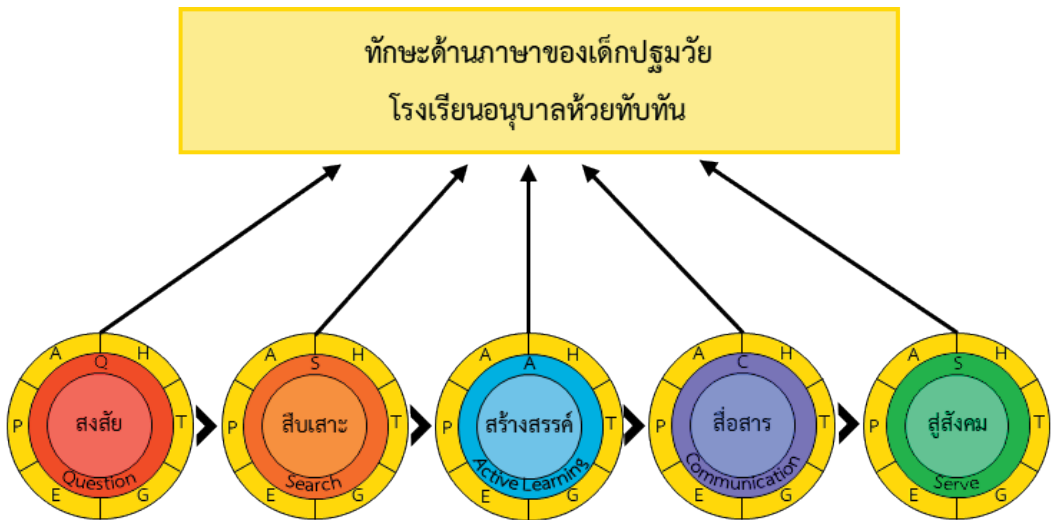
ขั้นตอนที่ 4 G : Goals (การมุ่งสู่เป้าหมาย) เป็นการบริหารที่ผู้บริหารโรงเรียน กระจายอำนาจให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ได้มีโอกาสเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงาน เพื่อส่งเสริมวิชาการให้มีความเข้มแข็ง มีคุณภาพ และสมรรถนะสูง ส่งเสริมให้สามารถขับเคลื่อน การบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 E : Evaluation (การประเมินผล) เป็นการบริหารกระบวนการที่กระทำต่อ จากการวัดผล แล้ววินิจฉัย ตัดสิน ลงความเห็น สรุปคุณค่าที่ได้จากการวัดผลอย่างมีกฎเกณฑ์ มีคุณธรรม สู่การประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 6 P : Performance (มุ่งประสิทธิภาพ) เป็นการบริหารที่มุ่งให้เกิดผล กับเด็กปฐมวัย ให้มีทักษะทางด้านภาษา

สรุป “AHT GEP Model” เป็นรูปแบบการบริหารจัดการ เน้นการสร้างความรู้ความตระหนัก ลงมือปฏิบัติอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ด้วยความร่วมมือร่วมใจ ภายใต้เป้าหมายเดียว และ มีการนิเทศ ติดตามแบบมีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาทักษะทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน โดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา (5 ส.) 5 STEP

2. กระบวนการขับเคลื่อนรูปแบบ AHT GEP Model

กระบวนการขับเคลื่อนรูปแบบ AHT GEP Model โดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา (5 ส.) 5 STEP มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอน	แนวทางการดำเนินงาน	กระบวนการดำเนินงาน
ขั้นที่ 1 สงสัย Q : Question (การตั้งคำถาม)	ครูผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัย อยากรู้ อยากรู้ มีประเด็นคำถามที่เด็กอยากเรียนรู้	1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน โดยครูใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัย <u>การตั้งคำถาม</u> มี 2 ระดับ คือ คำถามระดับพื้นฐาน และคำถามระดับสูง

ขั้นตอน	แนวทางการดำเนินงาน	กระบวนการดำเนินงาน
ขั้นที่ 2 สืบเสาะ S : Search (การแสวงหา/สารสนเทศ)	เด็กและครูร่วมกันวางแผนและค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของเด็กสู่ประสบการณ์ใหม่	1. การฟังนิทานโดยครูเป็นผู้เล่า 2. เด็กและครูร่วมกันวางแผนและค้นหาคำตอบจากประเด็นคำถามเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของเด็กสู่ประสบการณ์ใหม่ ประกอบด้วย - การบอกเล่าประสบการณ์เดิม - การสอบถามผู้ปกครอง - การสอบถามภูมิปัญญาท้องถิ่น - การสืบค้นข้อมูลจากหนังสือต่าง ๆ - การสืบค้นข้อมูลจากโทรทัศน์ - การสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุด - การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
ขั้นที่ 3 สร้างสรรค์ A : Active Learning (การสร้างองค์ความรู้)	เด็กได้ร่วมกิจกรรมจากการฟัง พูด อ่าน เขียน และลงมือทำ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่	1. ครูกระตุ้นให้เด็กสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 2. เด็กร่วมกิจกรรมจากการฟัง พูด อ่าน เขียน และลงมือทำ เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ จากการที่ได้ไปสืบเสาะ ประกอบด้วย - การเล่าเหตุการณ์ประจำวัน - การอ่านนิทานจากภาพ - การวาดภาพจากสิ่งที่เด็กเห็นในนิทาน - การวาดภาพตัวละครในนิทาน - การสร้างนิทานเล่มเล็ก

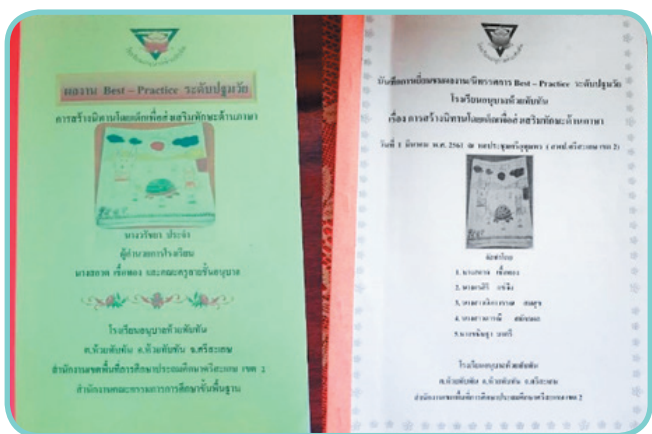
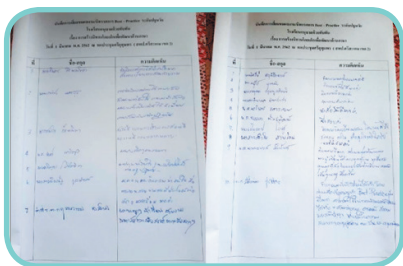

ขั้นตอน	แนวทางการดำเนินงาน	กระบวนการดำเนินงาน
ขั้นที่ 4 สื่อสาร C : Communication (การเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร)	เด็กสามารถนำประสบการณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงไปใช้ในกิจกรรมประจำวันและลงมือทำ โดยการนำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผล	ครูจัดกิจกรรมโดยให้เด็กนำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผล ประกอบด้วย - เด็กเล่านิทานให้ครูฟัง - เด็กเล่านิทานให้เพื่อนในห้องฟัง - เด็กเล่านิทานให้พี่ ๆ น้อง ๆ ในโรงเรียนฟัง - เด็กเล่านิทานในกิจกรรมเวที คนเก่งของโรงเรียน
ขั้นที่ 5 สื่อสังคม S : Serve (การตอบแทนสังคม)	เด็กสามารถนำผลงานไปถ่ายทอดประสบการณ์การใช้ภาษาเชื่อมโยงไปสู่ครอบครัวและสังคม โดยสะท้อนคติสอนใจจากนิทานที่เล่าถ่ายทอดสู่ผู้ฟัง	- เด็กเล่านิทานให้คนในครอบครัวฟัง - เด็กเล่านิทานให้คนในชุมชนฟัง - เด็กสะท้อนคติสอนใจจากนิทานที่เล่าถ่ายทอดให้ผู้อื่นฟังได้ - เด็กนำคติสอนใจ ข้อคิด และคุณธรรมจากนิทานไปใช้ในชีวิตประจำวัน - เด็กเข้าร่วมแข่งขันการเล่านิทาน

ผลการดำเนินงาน

การจัดการศึกษาตามรูปแบบ AHT GEP Model ด้วยการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ การเรียนรู้เด็กปฐมวัยเพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา (5 ส.) 5 STEP ของโรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน จากการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านภาษา ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน มีความคิดและจินตนาการสอดคล้องเหมาะสมกับวัย เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถพูดสนทนาโต้ตอบ พูดคำศัพท์ต่าง ๆ เล่าเรื่องจากภาพหรือเหตุการณ์ และพูดแต่งประโยคง่าย ๆ ได้ การเล่าเรื่องจากสิ่งที่ได้ฟัง วิจารณ์ว่าชอบหรือไม่ชอบ ตัวละครใด เพราะเหตุใด รวมถึงสามารถวาดภาพและเขียนตามความคิด และจินตนาการในการสร้างนิทานของตนเอง ใช้ภาษาเชื่อมโยงการคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถนำเสนอผลงานนิทานในกิจกรรมเวทีคนเก่งของโรงเรียนได้อย่างน่าสนใจ

นอกจากความสามารถทางภาษาที่เพิ่มพูนขึ้นแล้ว ผู้เรียนยังมีพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา เมื่อสังเกตพัฒนาการทางด้านร่างกายจะเห็นว่า ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรง เติบโตตามวัย มีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน สามารถเคลื่อนไหวร่างกายคล่องแคล่ว ทรงตัวได้ดี ใช้มือและตาประสานสัมพันธ์ได้ดี สามารถดูแลสุขภาพและหลีกเลี่ยงต่อสภาวะที่เสี่ยงต่ออุบัติเหตุ สำหรับพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ผู้เรียนมีความสนใจ สนุกสนาน และมีความสุขกับการทำกิจกรรม สามารถแสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกได้เหมาะสม มีความมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงออกมากขึ้น สำหรับพัฒนาการด้านสังคม ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน สามารถรับประทานอาหารด้วยตนเอง รู้จักดูแลรักษาความสะอาดทั้งภายในและนอกห้องเรียน มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย เช่น การไหว้ การยืม การทักทาย และมีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่ และผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ความช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน รู้จักการรอคอย มีความรับผิดชอบ และทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข และพัฒนาการด้านสติปัญญา ผู้เรียนสามารถสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ มีความสนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว กล้าซักถามเพื่อค้นหาคำตอบ มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักตั้งคำถามในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือสงสัย และพยายามค้นหาคำตอบ อ่านนิทาน เขียนภาพ คิดแก้ปัญหา ทำงานศิลปะตามจินตนาการและแสดงท่าทางเคลื่อนไหวตามจินตนาการ และจากผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนด

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทันให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย โดยการทำงานเป็นทีมอย่างมีคุณภาพ มุ่งสู่เป้าหมายและประสิทธิภาพของการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัย สร้างความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งได้สนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์และใช้วิธีการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย ให้กับเด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้วางแผนกำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นนำเสนอผลงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่สังคม อีกทั้ง ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการนิเทศติดตามแบบมีส่วนร่วม ให้การสนับสนุนงบประมาณ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอนและผู้เรียน ส่งผลให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทเรียนที่ได้รับ

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษา โรงเรียนอนุบาลห้วยทับทัน มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นองค์รวมด้วยกิจกรรมที่หลากหลายตามกระบวนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กปฐมวัย (5 ส.) 5 STEP ภายใต้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ดำเนินงานไปสู่การปฏิบัติด้วยการกำหนดโครงการ/กิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการประจำปี มีการรายงานผลการดำเนินโครงการ ทุกกิจกรรมเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจหรือสิ้นปีการศึกษา มีการประเมิน ข้อเสนอแนะไปปรับปรุง การปฏิบัติงานตามแผน ทำให้เกิดผลการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้งด้านผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา และชุมชน

ประโยชน์และคุณค่าจากบทเรียนที่ได้รับจากการนำ AHT GEP Model มาใช้ในการบริหารการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อส่งเสริมทักษะด้านภาษาส่งผลต่อการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการส่งเสริมความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียนโดยองค์รวม ส่งผลต่อพัฒนาการทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม ให้เด็กมีพัฒนาการตามเป้าหมาย และขยายผลสู่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาต่อไป

ผลงานและรางวัลที่ได้รับ

- 1) รางวัลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบระดับดี โครงการคัดเลือกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ระดับจังหวัด
- 2) ผ่านการประเมิน 1 โรงเรียน 1 ความสำเร็จ One School One Success : OSOS จุดเน้นที่ 1 เด็กปฐมวัยเติบโตใหญ่น่าอยู่ ระดับ 5 ดาว
- 3) ผ่านการคัดเลือกเป็นโรงเรียนอนุบาลต้นแบบ/ต้นแบบเครือข่าย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
- 4) รางวัลตราพระราชทานโครงการ “บ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย” ประจำปี 2562

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชนิพรพรณ จาตเสถียร. (2560). *การส่งเสริมความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. พลัสเพรส.
- ปิยะนุช สุวรรณเทพ และ สุเทพ อ่วมเจริญ. (2558). การศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการจัดกิจกรรมการเล่นไทยสำหรับเด็กปฐมวัย. *ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 7(1), 256-269.

สะเต็มศึกษา

สู่การแก้ปัญหาและ บูรณาการทักษะชีวิต

ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา

กาญจนา มหาลี

โรงเรียนบ้านนาเรือง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

เป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คือ การทำให้นักเรียนทุกคนเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy for All Students) ซึ่งการเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ ไม่ใช่การเป็นผู้รู้ในเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ เท่านั้น แต่การเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ในที่นี้ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความรู้ใน 3 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่ 1 การรู้และเข้าใจในเนื้อหา กฎ หลักการ ทฤษฎี พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Knowledge) ประเด็นที่ 2 มีความรู้ในทักษะกระบวนการทางด้านวิทยาศาสตร์ การได้มาซึ่งความรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry) และประเด็นที่ 3 มีความรู้ความเข้าใจในขอบเขตของธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ (Nature of Science) รวมถึงข้อจำกัดของวิทยาศาสตร์ การที่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทั้งสามประเด็นดังกล่าวจะทำให้นักเรียนเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์และสามารถนำเอาความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่าง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมในเชิงที่มีอิทธิพลและผลกระทบซึ่งกันและกัน นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ พัฒนากระบวนการคิดและจินตนาการ สร้างความสามารถในการแก้ปัญหาและการจัดการ ฝึกทักษะในการสื่อสาร และมีความสามารถในการตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถตรวจสอบได้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

เป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไม่ใช่การสร้างความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์หรือความเป็นเลิศทางวิชาการให้กับนักเรียน แต่เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ให้กับนักเรียนโดยเฉพาะความรู้วิทยาศาสตร์ เน้นให้นักเรียนเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์และสามารถเชื่อมโยงความรู้วิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา วิเคราะห์

ประเด็นปัญหาหรือประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง เหตุผลเชิงประจักษ์ที่สามารถตรวจสอบได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนเห็นความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์ มีเจตคติที่ดีต่อวิทยาศาสตร์

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา (Science Technology Engineering and Mathematics Education : STEM Education) เป็นการจัดการเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ (S) เทคโนโลยี (T) วิศวกรรมศาสตร์ (E) และคณิตศาสตร์ (M) ในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันหรือสถานการณ์ที่นักเรียนเผชิญ อันจะนำไปสู่การสร้างแนวทางหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาจึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้วางแผน คิดค้นทดลองอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน ซึ่งจะทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กล่าวคือนักเรียนเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์และสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันบูรณาการทักษะการใช้ชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและแหล่งข้อมูลสารสนเทศขนาดใหญ่เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตในฐานะพลเมืองในศตวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ครูผู้สอนมีกลวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นการกำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ที่ท้าทายความคิดของนักเรียน กระตุ้นให้เกิดความสนใจ และศึกษาหาข้อมูลด้วยตนเองเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวในรูปแบบที่เป็นการค้นพบของนักเรียน ซึ่งจะทำให้สามารถนำความรู้และข้อค้นพบไปปรับใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ที่นักเรียนเผชิญได้

2. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทำโครงงานที่ตนเองสนใจ ในรูปของการทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหา ร่วมกัน ลงมือปฏิบัติจนประสบความสำเร็จเป็นชิ้นงาน วิธีการ หรือนวัตกรรมใหม่ตามที่นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจนสิ้นสุดกระบวนการทำงาน

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมแบบร่วมมือกัน แก้ปัญหา หรือค้นคว้าหาข้อมูลที่จำเป็นในการแก้ปัญหา (Collaborative Problem Solving) มีการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มเพื่อตรวจสอบความรู้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวทางโรงเรียนนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของนักเรียน บริบทของโรงเรียน ชุมชน และธรรมชาติของเนื้อหาวิชา ตามสถานการณ์ที่นักเรียนพบหรือประสบปัญหาในชุมชน ยกตัวอย่างการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 หน่วยพลังงานความร้อน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่สำคัญสองเรื่องใหญ่ ๆ คือ เรื่องความร้อนกับการเปลี่ยนแปลงของสารและการถ่ายโอนความร้อน ครูผู้สอนได้ให้นักเรียนเสนอปัญหาที่นักเรียนค้นพบในชีวิตประจำวันและนำเอาปัญหาที่นักเรียนร่วมกันพิจารณาและหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกันโดยอาศัยขั้นตอนและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี นำมาซึ่งการออกแบบเชิงวิศวกรรมและการใช้ตรรกะทางคณิตศาสตร์เข้าช่วยในการออกแบบชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่นักเรียนสร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างความสะดวกสบายให้กับนักเรียนและต่อยอดให้กับชุมชน ปัญหาที่นักเรียนเสนอเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกันคือ **ทำอย่างไรจึงจะสามารถเก็บข้าวเหนียวที่นึ่งสุกในกระติบข้าวได้นานและข้าวยังคงมีความร้อนและเหนียวนุ่มน่ารับประทาน** ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสามารถสรุปเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนพอสังเขป ดังนี้

1. ระบุปัญหา (Problem Identification) โดยนักเรียนในชั้นเรียนร่วมกันเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นใน ครอบครัว ชุมชน ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้เรื่องพลังงานความร้อนไปใช้ในการแก้ปัญหาได้เพื่อเป็นการสร้างแนวทางการระบุปัญหาให้มีความจำเพาะเจาะจงในการฝึกทักษะการเชื่อมโยงความรู้เพื่อให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการใช้ความรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการออกแบบเชิงวิศวกรรม ในชีวิตประจำวัน ในที่นี้จะยกตัวอย่าง ปัญหา **ทำอย่างไรจึงจะสามารถเก็บข้าวเหนียวที่นึ่งสุกในกระติบข้าวได้นานและข้าวยังคงมีความร้อนและเหนียวนุ่มน่ารับประทาน** ซึ่งเป็นปัญหาที่นักเรียนและครอบครัวประสบกับปัญหาในการเก็บข้าวเหนียวให้มีความนุ่มน่ารับประทานตลอดทั้งวันโดยไม่ต้องอุ่นซ้ำจากการออกแบบภาชนะที่ใช้เก็บข้าวเหนียว นึ่งสุกปรับจากกระติบข้าวธรรมดาที่มีใช้ตามบ้านเรือนที่ทำจากไม้ไผ่ซึ่งเก็บความร้อนและความเหนียวนุ่มของข้าวได้ไม่นาน

2. รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา (Related Information Search) หลังจากทีนักเรียนทำความเข้าใจกับปัญหา และแยกปัญหาใหญ่ออกเป็นปัญหาย่อย จึงเป็นขั้นตอนของการหาข้อมูล ความรู้ ข้อค้นพบ หลักการต่าง ๆ ที่จำเป็นนำมาวางแผนการแก้ปัญหา โดยในขั้นตอนนี้ นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะการค้นหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่น่าเชื่อถือและการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา เช่น การศึกษาความรู้เกี่ยวกับพลังงานความร้อน การถ่ายโอนความร้อนด้วยกระบวนการต่าง ๆ และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาการเก็บข้าวเหนียวนึ่งสุกให้มีความเหนียวนุ่มน่ารับประทานตลอดทั้งวัน

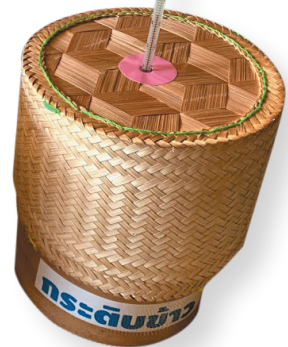
นักเรียนร่วมกันระบุปัญหา และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้

3. การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) หลังจากศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องแล้ว นักเรียนจะร่วมกันออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ออกแบบการสร้างชิ้นงาน วิธีการ หรือนวัตกรรมโดยอ้างอิงความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ที่รวบรวมได้ ประเมิน ตัดสินใจสร้างทางเลือก สร้างเป็นภาพร่างหรือขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหาคร่าว ๆ เช่น การเลือกใช้วัสดุนักเรียนเลือกโฟม ผ้าขาวบาง ผ้าสีดำ และพลาสติกมาใช้เป็นส่วนประกอบภายในของกระติบ มีการทดสอบการดูดกลืนความร้อนของวัสดุต่าง ๆ เพื่อหาประสิทธิภาพของวัสดุแต่ละชนิดที่สามารถเก็บความร้อนได้ดี ส่วนรูปทรงของกระติบยังคงใช้รูปแบบเดิมที่มีในท้องถิ่นคือทรงกระบอกที่มีขนาดเท่ากันและทำจากไม้ไผ่เหมือนกันทุกกลุ่ม เนื่องจากหาง่ายและนิยมใช้ในท้องถิ่น โดยนักเรียนออกแบบภายในกระติบ บนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและเทคโนโลยี รวมถึงวิธีการแก้ปัญหาย่างเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เพื่อนร่วมชั้นร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ก่อนการลงมือปฏิบัติจริง ในการเรียนรู้ครั้งนี้นักเรียนออกแบบชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่เรียกว่า “กระติบเก็บความร้อน” ซึ่งอาศัยความรู้พื้นฐานเรื่องการถ่ายโอนความร้อน การเลือกใช้วัสดุที่สามารถเก็บความร้อนได้ดีและความรู้ในขั้นตอนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

นักเรียนร่วมกันออกแบบวิธีการแก้ปัญหา

4. วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) หลังจากการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาและการสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา ขั้นตอนนี้จะเป็นการพัฒนาต้นแบบ (Prototype) หรือการทดลองสร้างชิ้นงานตามที่ได้ออกแบบไว้ ในขั้นตอนนี้นักเรียนจะต้องกำหนดขั้นตอนย่อย ๆ เช่น การทดสอบประสิทธิภาพในการเก็บความร้อนของวัสดุต่าง ๆ ที่นำมาทำส่วนประกอบภายในกระบติบ เพื่อการเลือกใช้วัสดุที่ตรงกับความต้องการ ขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพของกระบติบโดยการทดลองนำมาเก็บข้าวเหนียวนึ่งสุกและบันทึกอุณหภูมิทุก ๆ 30 นาที โดยนักเรียนมีการตรวจสอบนอกเวลาเรียน ส่วนการนำเสนองานการวางแผนและสร้างชิ้นงานจะทำในเวลาเรียน ซึ่งนักเรียนใช้เวลา 2 สัปดาห์ในการออกแบบและสร้างชิ้นงานที่สำเร็จ

นักเรียนร่วมกันวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา

5. ทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาและชิ้นงาน (Testing Evaluation and Design Improvement) เป็นขั้นตอนที่จะต้องมีการทดสอบประเมินการใช้งานต้นแบบ เพื่อศึกษาผลที่ได้จากการดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อนำข้อผิดพลาดหรือข้อค้นพบจากการใช้งานมาปรับปรุงพัฒนาให้มีประสิทธิภาพดีขึ้น

การทดสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาและชิ้นงาน “กระติบเก็บความร้อน”

6. นำเสนอวิธีการแก้ปัญหาผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation) หลังจากการพัฒนา ปรับปรุงทดสอบและประเมินวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงานจนมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการแล้ว ผู้แก้ปัญหานำเสนอผลการแก้ปัญหารวมถึงกระบวนการแก้ปัญหาต่อสาธารณชนในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ ในการแก้ปัญหารั้งนี้ นักเรียนได้มีโอกาสนำผลงานไปแสดงนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนในกลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษาประกอบด้วยโรงเรียนในกลุ่ม 14 โรงเรียน เนื่องในโอกาสรับการตรวจเยี่ยมและเก็บข้อมูลวิจัย จาก สพฐ. นำเสนอผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษา และการจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณ (Coding) นับเป็นเวทีที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสนำเสนอผลงาน ชิ้นงาน ที่นักเรียนร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน และฝึกทักษะการสื่อสารซึ่งเป็นสมรรถนะหลักที่สำคัญที่ครูต้องส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนเกิดสมรรถนะดังกล่าว ซึ่งการสื่อสารยังเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของนักเรียนและพลเมืองในศตวรรษที่ 21

นักเรียนนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงานต่อสาธารณชน

ผลจากการเรียนรู้เนื้อหาเรื่องการถ่ายโอนความร้อนประกอบกับการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การเชื่อมโยงความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาที่นักเรียนพบในชีวิตจริงจึงก่อให้เกิดกระบวนการแก้ปัญหาร่วมกันในเรื่องการเก็บข้าวเหนียวหนึ่งสูกให้มีความเหนียวนุ่มน่ารับประทาน โดยการปรับปรุงกระติบเก็บข้าวเหนียวที่สานจากไม้ไผ่ธรรมดา ซึ่งพบได้ทั่วไปในชุมชนของนักเรียนแต่ประสบปัญหาคือ ไม่สามารถเก็บความร้อนของข้าวเหนียวหนึ่งสูกได้นานตลอดวันและข้าวมีความแข็ง ขาดความอร่อย ต้องนำข้าวออกมาอุ่นก่อนรับประทาน นักเรียนจึงได้ศึกษาค้นคว้าความรู้หลักการ ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรมใหม่ที่เรียกว่า **“กระติบเก็บความร้อน”** ผลการศึกษาพบว่า นวัตกรรมที่นักเรียนสร้างขึ้นสามารถแก้ไขปัญหการเก็บข้าวเหนียวหนึ่งสูกได้นานกว่ากระติบข้าวธรรมดาทั่วไป กล่าวคือสามารถเก็บข้าวเหนียวหนึ่งสูกได้นาน 6-8 ชั่วโมง ข้าวยังมีความอุ่นและเหนียวนุ่มโดยไม่ต้องอุ่นซ้ำ ซึ่งนักเรียนได้นำความรู้ไปปรับปรุงหรือสร้างกระติบเก็บความร้อนใช้ในครัวเรือนของตนเอง และสามารถเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจสามารถนำไปปรับใช้และสร้างกระติบของตนเองได้ โดยในอนาคตจะมีการต่อยอดทำเป็นผลิตภัณฑ์ในกิจกรรม 1 โรงเรียน 1 นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพให้กับนักเรียนที่มีความสนใจเพื่อจำหน่ายภายในชุมชน และเป็นการเชื่อมโยงความรู้สู่ทักษะการดำรงชีวิต

จากการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาตามขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนคือ การที่นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและสามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในชีวิตจริงผ่านกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันลงมือปฏิบัติ ได้ฝึกทักษะกระบวนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน การทำงานแบบร่วมมือกันเป็นทีม มีการบูรณาการความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี คณิตศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ในแง่ของการออกแบบเชิงวิศวกรรม กล่าวคือ ด้านวิทยาศาสตร์ นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ในเรื่องพลังงานความร้อน การถ่ายโอนความร้อน ซึ่งมีหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชิ้นงาน “กระต๊อบเก็บความร้อน” การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ จากหลักการการออกแบบและเทคโนโลยี การสืบค้นข้อมูล การออกแบบเชิงวิศวกรรม และฝึกทักษะการคิดคำนวณซึ่งในการแก้ปัญหาหรือการสร้างชิ้นงานต้องอาศัยการคิดคำนวณ เช่น ความกว้าง ความยาว ของชิ้นงาน หรือทักษะการนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางแผนภูมิ เป็นต้น ท้ายที่สุดแล้วนักเรียนจะได้เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสาร ซึ่งเป็นสมรรถนะหลักสำคัญที่นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนา และที่สำคัญนักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์

ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวสะเต็มศึกษา เพื่อการเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสู่การแก้ปัญหาและบูรณาการทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หากโรงเรียนใดที่ต้องการฝึกทักษะกระบวนการทางด้านวิทยาศาสตร์ และเน้นให้นักเรียนเป็นผู้รู้วิทยาศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงความรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสู่การแก้ปัญหาและบูรณาการทักษะชีวิตของนักเรียน การจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และส่งเสริมสมรรถนะหลักที่สำคัญ เช่น สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการคิดขั้นสูง สมรรถนะการทำงานร่วมกันเป็นทีม ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ได้

เอกสารอ้างอิง

หน่วยพัฒนาครูศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2560). เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ STEM Education ตามแนวคิด Active Learning สำหรับครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.

การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ของสถานศึกษา ให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง ในวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

วิวรรณ ศรีวัชรชัย

โรงเรียนวัดสุทธวราราม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

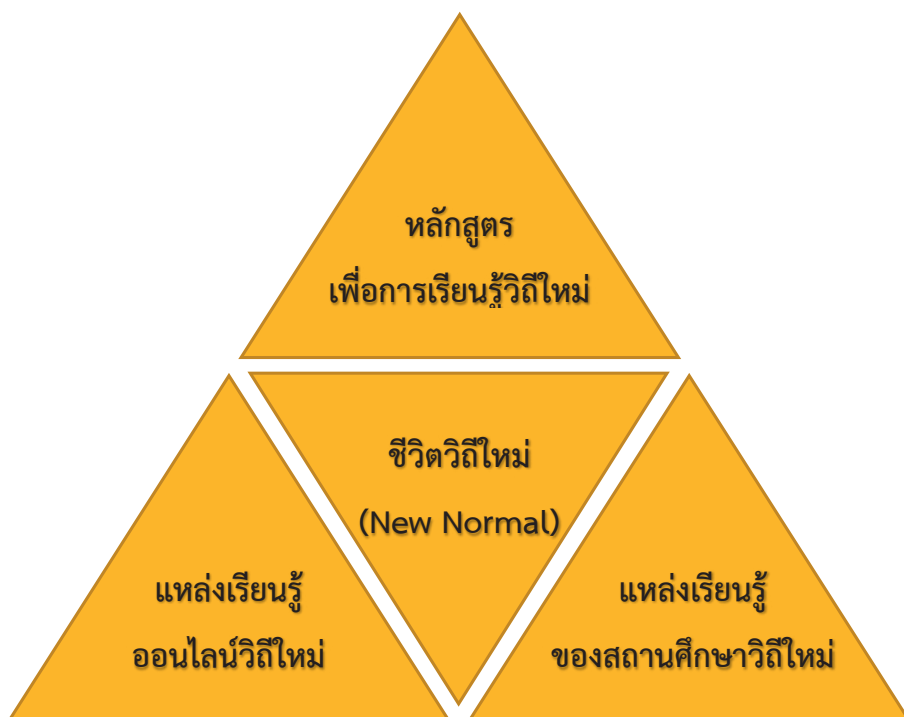
การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาโดยสถานศึกษาทุกระดับจะต้องเตรียมพร้อมกับการจัดการเรียนการสอนวิถีใหม่เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้สม่ำเสมอ พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกรูปแบบที่จะเกิดขึ้นจากการระบาดรอบที่ผ่านมา ทำให้สถานศึกษาตระหนักเห็นความสำคัญในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีที่มีความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งจากข่าวการศึกษาในการประชุม “Southeast Asian Education and Future’s Agenda” สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2564) ช่วงที่ 5 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมเป็นวาระอนาคตของประเทศสมาชิกซีมีโอ ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยนางสาวตรีนุช เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวถึงการพลิกโฉมระบบการศึกษาไทย โดยนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาช่วยเอื้อต่อการออกแบบการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนทุกระดับ ซึ่งการศึกษาทางไกลถือเป็นตัวอย่างหนึ่งที่เปรียบเสมือนเวทีแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเห็นได้ว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมเยาวชนให้มีทักษะดิจิทัลในการดำเนินชีวิตประจำวันและการพัฒนาศักยภาพครูในเรื่องการรู้ดิจิทัลเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตใหม่

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ของสถานศึกษาให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตวิถีใหม่

การจัดการเรียนการสอนและการจัดการแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นหัวใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนจำเป็นจะต้องปรับการสอนด้วยวิธีการใหม่วิถีใหม่ เช่น การทำงานที่บ้าน Work from Home (WFH) การเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการทำให้สื่อการสอนของครูผู้สอนสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าสู่แหล่งเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งจากการระบาดรอบที่แล้วทำให้ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์มากขึ้น เมื่อสถานการณ์ระบาดได้คลี่คลายลง เกิดการเรียนการสอนสลับกลุ่มกัน แบ่งเป็นกลุ่มมาโรงเรียน และเรียนที่บ้าน สิ่งที่คุณเขียนได้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ได้เพียงพอทุกคนรอบครัว ดังนั้น การเรียนแบบผสมผสานจึงน่าจะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดในช่วงการระบาด Schwenger (2019) กล่าวว่า จะต้องผสมผสานการสอนในหลายลักษณะตามแนวคิดและประสบการณ์ของผู้สอนและความสามารถของผู้เรียน เช่น การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในระบบออนไลน์กับการเรียนรู้ในลักษณะอื่น ๆ เช่น Web-Based Technology ผ่าน Browser ซึ่งอาศัยการเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้เรียนที่ใช้คอมพิวเตอร์ และทางเลือกการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ผ่านทางแอปพลิเคชัน เพื่อให้ผู้เรียนที่ใช้สมาร์ตโฟนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ หรือการเรียนการสอนแบบ On-Hand สำหรับผู้เรียนที่ไม่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ โดยการนำหนังสือแบบฝึกหัด ไปเรียนรู้ที่บ้านภายใต้ความช่วยเหลือของผู้ปกครอง โดยจะต้องผสมผสานกับวิธีการสอนหลาย ๆ วิธี มาผสมผสานกับเทคโนโลยีทางการสอนกับการสอนในชั้นเรียนปกติ ซึ่งจากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ผ่านมาของผู้เขียนได้พบปัญหาในลักษณะที่เป็นการสอนในระบบออนไลน์ที่บางบทเรียนเป็นบทเรียนที่ได้ผลน้อย เพราะผู้เรียนอาจขาดความสนใจในเนื้อหา เช่น บทเรียนที่เป็นเนื้อหาทฤษฎี ประวัติศาสตร์ เนื้อหาที่เกี่ยวกับการบรรยายและฉายภาพตามเพียงอย่างเดียวเป็นเวลานาน หรือภาคปฏิบัติที่ผู้เรียนขาดอุปกรณ์ ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร ซึ่งการสอนจำเป็นจะต้องมีแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่น่าสนใจประกอบไปด้วย เพื่อเป็นการทำให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมนั้น ๆ เช่น ระบบเกมหรือระบบที่ทำให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นผู้ปฏิบัติ เช่น การเห็นภาพเสมือนสามมิติของสถานที่จริง หรือระบบตัวต่อจาก DLTV มุนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มาช่วยเสริมความรู้และเสริมความน่าสนใจให้กับบทเรียนด้วย สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานจะเป็นโอกาสทางการเรียนรู้กับผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการที่ต้องเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ทั้งการฝึกด้านทักษะการปฏิบัติและการสังเกต ซึ่งการเรียนแบบผสมผสานนั้นได้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ที่ได้กำหนดรูปแบบการเรียนการสอนไว้ 5 รูปแบบ ตามบริบทและความเหมาะสม

ของแต่ละโรงเรียน คือ 1) On-Air 2) On-Line 3) On-Demand 4) On-Hand และ 5) On-Site ไม่จำเป็นว่าโรงเรียนที่ปิดเรียนต้องใช้ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพียงอย่างเดียวแต่ควรเป็น การจัดการเรียนที่ผสมผสานและครอบคลุมกับทุกบริบทของผู้เรียน เพราะทำให้ผู้เรียนทุกคน สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้เมื่ออยู่ที่บ้านได้ง่าย เกิดความสนุกกับบทเรียน ทั้งนี้ผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนทุกคนอาจจะไม่เป็นไปตามความคาดหวัง เช่น การเกิดข้อจำกัดในการเรียนรู้ เช่นในเรื่องของการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจากการศึกษาเอกสาร การสนทนากับผู้ทรงคุณวุฒิและครูผู้สอนในโรงเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาควรพร้อม ต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ผู้เขียนจึงได้ศึกษาจากบทความการศึกษา ของอักษรเจริญทัศน์ (2563) เกี่ยวกับ “การเรียนรู้ใหม่ในวิถี New Normal” และบทความ ของเทียน ทองแก้ว (2563) เกี่ยวกับการออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ : ผลกระทบ จากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงได้สังเคราะห์การจัด องค์ประกอบของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในวิถีใหม่ออกมาเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรเพื่อ การเรียนรู้วิถีใหม่ 2) ด้านแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาวิถีใหม่ และ 3) ด้านแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ วิถีใหม่

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตวิถีใหม่

1. ด้านหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้วิถีใหม่ เป็นหลักสูตรการเรียนรู้วิถีใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่ายและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงซึ่งในปัจจุบันมีหลักสูตรเกี่ยวกับความสำคัญกับเรื่องชีวิตวิถีใหม่เป็นหลักสูตรออนไลน์โดยสำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้วยการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เนื้อหาบทเรียนจัดทำในเดือนกุมภาพันธ์ 2564 บทเรียนโดย ยง ภู่วรรณ และ ยืน ภู่วรรณ (2564) หลักสูตร “ชีวิตวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล” เป็นการสร้างบทเรียนออนไลน์ในรูปแบบมุก (MOOC- Massive Open Online Course) จึงเป็นรูปแบบการศึกษาแบบเปิดที่อยู่บนแพลตฟอร์มบริการดิจิทัลรองรับคนจำนวนมาก เป็นสื่อการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อให้เรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน และเป็นการใช้เทคโนโลยีออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเรียน ซึ่งเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทักษะความฉลาดทางดิจิทัล และการเป็นพลเมืองดิจิทัล เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่เท่าทันต่อสื่อใหม่ ให้ความสำคัญในเรื่องการคิด การวิเคราะห์ความเชื่อถือของแหล่งข้อมูล การประมวลผลข่าวสาร การแยกแยะและไม่หลงเชื่อข่าวปลอม และให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เพื่อดูแลปกป้องตัวเอง ดูแลข้อมูลส่วนตัว ความเสี่ยงด้านความมั่นคงปลอดภัยทั้งของตัวเองและสังคม โดยเป็นพื้นฐานที่ผู้เรียนและประชาชนควรได้เรียนรู้ในเบื้องต้น คือ การเข้าใจถึง สิทธิ หน้าที่ คุณธรรม จริยธรรม และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล เนื้อหาที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เพื่อลดความเสี่ยงในการดำรงชีวิตในยุควิถีใหม่

ชีวิตวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล

วิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

ชีวิตวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล

บทเรียนออนไลน์สำหรับนักเรียนและประชาชน

สวัสดี! วรวัฒน์ ศรีวัชรชัย

42/42

ดาวน์โหลดใบประกาศนียบัตร

ทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนให้ครบทุกบทเพื่อรับประกาศนียบัตรดิจิทัล

สารบัญบทเรียน

1. วิกฤติการณ์โควิด 19 และผลกระทบ

การระบาดของโรคโควิด 19 เริ่มเกิดขึ้นในประเทศจีน ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีผู้ป่วยแรกที่เกิดขึ้นนอกประเทศจีน หลังจากนั้นมีการระบาดไปทั่วโลก นับเป็นการระบาดที่รุนแรงครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์โลกมนุษย์ ทุกประเทศจึงมีมาตรการในการป้องกันและต่อสู้กับโรคร้ายนี้ ประชาชนให้ความร่วมมืออย่างดีในการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ มาตรการที่ใช้ดำเนินการในการต่อสู้กับโรคร้ายนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิต มีการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยเพื่อลดระยะห่าง (Social distancing) ทำให้การระบาดกับโรคโควิด 19 ลดลง ก็ต้องปรับตัวครั้งสำคัญ จนกล่าวว่าเป็น วิถีใหม่ (New normal) ที่น่าใช้ นับเป็นช่วงเวลาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการมีเทคโนโลยีดิจิทัลที่ช่วยชีวิต หลายคนเริ่มปรับตัวให้ทันกับการดำเนินชีวิตยุคแบบใหม่

1. การระบาดของโรคโควิด 19 [ผ่านแล้ว](#)
2. มาตรการที่สำคัญต่อโรคโควิด 19 ที่มีผลต่อวิถีใหม่ [ผ่านแล้ว](#)
3. ชีวิตวิถีใหม่ กับ การปกป้องการระบาด [ผ่านแล้ว](#)
4. การปรับตัว ภายใต้ภาวะการระบาดของโรคโควิด-19 [ผ่านแล้ว](#)

หลักสูตรออนไลน์ชีวิตวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล มีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งครูผู้สอนอาจจะใช้เป็นส่วนหนึ่งของการวัดและประเมินผล หรือเป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เนื่องจากคนรุ่นใหม่มีความคิดและความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากข้อมูลข่าวสารในโซเชียลมีเดีย มีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย การมีหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเรียนรู้วิถีใหม่และการเท่าทันสื่อดิจิทัล รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน และชุมชน เพราะส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญในการออกแบบหลักสูตรและสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2. ด้านแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาวิถีใหม่ เป็นการพัฒนาแหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ และประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งการดำเนินการจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษามีความจำเป็นมากที่จะต้องปรับให้มีความทันสมัย มีการบริหารจัดการและการดำเนินการอย่างบูรณาการ เช่น การใช้แหล่งเรียนรู้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนโดยผู้บริหารควรนำวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA: Deming Cycle) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) การพัฒนาปรับปรุง (Action)

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาวิถีใหม่ด้วยวงจรเดมมิง PDCA

มาใช้ในกระบวนการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาวิถีใหม่ในทุก ๆ ด้าน โดยผู้เขียนได้อิงด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดจากคู่มือการใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานอุทยานการเรียนรู้โดย ชูติมา สัจจามันท์ และ บุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2554) ได้มาพัฒนาจัดการแหล่งเรียนรู้ได้ ดังนี้

1) การจัดทำแผนพัฒนา ควรมีการจัดทำแผนพัฒนา และกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้วิถีใหม่

2) การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ เช่น ประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้วิถีใหม่มากที่สุด เช่น การจัดกิจกรรมเปิดบ้านออนไลน์ การเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาแบบออนไลน์ให้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครองที่สนใจ การเผยแพร่หลักสูตรวิถีใหม่โดยสถานศึกษา เป็นต้น

3) การมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่สนใจพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งผู้ใช้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมเสนอแนวคิดและร่วมกันพัฒนา ให้มีความสำคัญกับตัวผู้เรียนเพื่อกำหนดความรู้ประสบการณ์ และทักษะที่จำเป็นจากแหล่งเรียนรู้โดยต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเลือกสถานที่ในการเรียนรู้ ตลอดจนกำหนดเป้าหมายที่ต้องการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่

4) การสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ เช่น การบูรณาการการใช้แหล่งเรียนรู้ออนไลน์ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนที่สถานศึกษา สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและอื่น ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นในรูปแบบออนไลน์วิถีใหม่

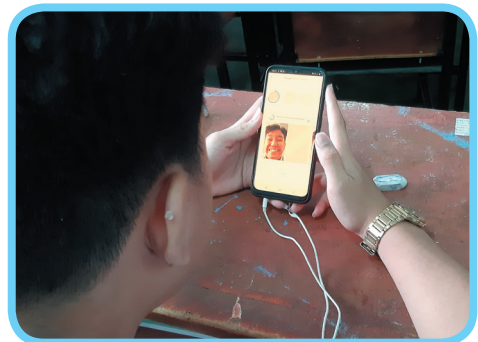
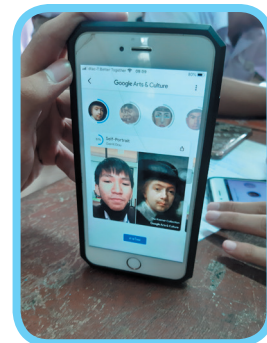
5) การใช้เทคโนโลยีในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีศักยภาพ มีความสามารถในการประสานงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ทางด้านการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีความทันสมัยเท่าทันโลกเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

6) งานสถิติการใช้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ได้ทราบถึงการใช้บริการ การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู และประชาชนที่มีความสนใจในการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาวิถีใหม่ ภายใต้ข้อจำกัดการเว้นระยะห่างและการจำกัดผู้เข้าชม

7) การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ เช่น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การบริการ และการเข้าถึงข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ คือ สิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากในวิถีใหม่ และควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการของครูในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านแหล่งเรียนรู้ออนไลน์วิถีใหม่ คือ แหล่งเรียนรู้เสมือนที่สถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานและองค์กรที่ได้เปิดคอร์สการเรียนออนไลน์ในหลาย ๆ สาขาวิชาให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างอิสระไม่มีค่าใช้จ่าย เพื่อการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ทั้งหอดิลิป พิพิธภัณฑออนไลน์ของไทยและต่างประเทศ ระบบอวกาศเว็บไซค์นาซ่า แอปพลิเคชัน ห้องชมนิทรรศการเสมือนจริงอย่าง Google arts & culture ที่รวมรวบนิทรรศการศิลปะ และนิทรรศการความรู้อื่น ๆ ทั่วโลกและยังมีนวัตกรรมพีเจอาร์สแกนใบหน้า เกมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในเกมการเรียนรู้ ถือได้ว่าการเข้าชมแหล่งเรียนรู้ออนไลน์นั้น ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ชีวิตวิถีใหม่และไม่ซ้ำเดิมซึ่งเป็นการออกแบบเพื่อการปรับตัว เมื่อมีความจำเป็นต้องปิดสถานศึกษาหรือสลับวันเรียนได้เป็นอย่างดี

การใช้นวัตกรรมเกมจับคู่ใบหน้ากับผลงานศิลปินผ่านแอปพลิเคชัน
Google arts & culture

การนำนโยบายในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ของสถานศึกษาให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตวิถีใหม่นั้น ควรเป็นการบริหารจัดการแบบยืดหยุ่นตามบริบทผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน ได้แก่ 1) การเรียนการสอนผ่านทีวี (On-Air) ผ่านระบบดาวเทียม 2) การเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต (On-Line) ผ่านทางระบบ Video Conference ระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน และระบบอื่นตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดเตรียมให้ 3) การเรียนการสอนแบบ On-Demand ผ่านทางเว็บไซต์ DLTV และแอปพลิเคชัน DLTV บนสมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ต 4) การเรียนการสอนแบบ On-Hand ที่เอกสารถึงมือผู้เรียน ทั้งนี้ ครูผู้สอนเองควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอปรับตัวให้มีสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถนำระบบเทคโนโลยีมาผสมผสานในการจัดการเรียนรู้เพื่อวัดและประเมินผลผู้เรียนได้ รวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้ทันสมัย เข้าถึงหลักสูตรชีวิตวิถีใหม่ เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่ทันสมัยทั้งนวัตกรรมรูปแบบวิดีโอ 360 องศา และภาพเสมือนจริงโดยครูคอยเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ได้หลากหลายช่องทาง เพื่อเพิ่มเติมให้ครอบคลุมความรู้และมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัลพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตวิถีใหม่ และเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

- ชุดิมา สัจจามันท์ และ บุญศรี พรหมมาพันธุ์. (2554). *คู่มือการใช้มาตรฐานและตัวชี้วัด การดำเนินงานอุทยานการเรียนรู้*. <https://www.tkpark.or.th/stocks/extra/00045a.pdf>
- เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ (Design - Based New Normal): ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. *คุรุสภาวิทยารจารย์*, 1(2), 1-10. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/withayajarnjournal/article/view/241830>
- ยง ภู่วรรณ และ ยืน ภู่วรรณ. (2564). *หลักสูตรชีวิตวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล*. <https://learningdq-dc.ku.ac.th/course/?c=2&l=2>
- สหประชาชาติในประเทศไทย. (2558). *เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ*. <https://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แจ้งเลือกวิธีเรียนได้หลายแบบหากไม่พร้อมเรียนออนไลน์*. <https://www.obec.go.th/archives/377135>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *ประกาศจุดยืนพัฒนาเยาวชนยุคอัลฟ่า*. <https://moe360.blog/2021/05/05/treenuch-seameo/>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *ศธ.เลื่อนเปิดภาคเรียนที่ 1/2564*. <https://moe360.blog/2021/04/27/postpone-school-day/>
- อภิษา ประกอบแสง. (2555). *PDCA วงจรการบริหารงานคุณภาพ*. <http://colacooper.blogspot.com/2012/09/pdca.html>
- อักษรเจริญทัศน์. (2563). *การเรียนรู้ใหม่ ในวิถี New Normal*. https://www.aksorn.com/new-normal-1?fbclid=IwAR1g_TVWQ8f3BqmqZGn9- ENECV3cHuogf6bb4SvbTN9kyOjKdyCQZHmid08
- Schwenger, B. K. (2019). Creating Blended Learning Experiences Requires More Than Digital Skills: Developing Staff Skills in the Effective Use of Technology to Enhance Student Learning. *Pacific Journal of Technology Enhanced Learning*, 2(1), 35. <https://doi.org/10.24135/pjtel.v2i1.46>
- World Economic Forum. (2020). *4 Ways COVID-19 Could Change How We Educate Future Generations*. <https://www.weforum.org/agenda/2020/03/4-ways-covid-19-education-future-generations/>

ฝึกเป่าแคนโดยใช้ K6 Model

เพื่อการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านอีสาน

กฤษฎิ์ พิรมนัสสกุล

โรงเรียนกัลยาณวัตร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

แคนเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสน่ห์มนต์ขลัง แม้จะมีอายุนับได้หลายพันปี แต่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ได้อย่างน่าอัศจรรย์ ยิ่งไปกว่านั้นเสียงของแคน ยังถ่ายทอดให้อารมณ์เพลงที่มีความสนุกสนาน ร่าเริง อบอุ่น โหยหวน เป็นอมตะตลอดกาล คำกล่าวของคนอีสานสมัยโบราณให้ความสำคัญกับดนตรีที่เก่าแก่และมีมนต์เสน่ห์ที่เสียงอันไพเราะที่สุด คือ “คนอีสาน ต้องกินข้าวเหนียว เคี้ยวปลาร้า สักขาลาย เป่าแคน เป็นอัตลักษณ์”

ปัจจุบันการเป่าแคนเริ่มลดน้อยลงเป็นอย่างมากด้วยวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปและนับวันที่จะหมดไปจากความเป็นอยู่ของคนอีสาน ประกอบกับเครื่องดนตรีแคน ขาดการเรียนรู้ ขาดการสืบทอดอย่างจริงจัง อีกทั้งแคนที่มีคุณภาพดีนั้น มีราคาค่อนข้างแพง หากจะซื้อหามาฝึก โดยที่ยังไม่มีทักษะพื้นฐานในการเป่าแคนก็คงไม่มีใครที่กล้าที่จะลงทุนซื้อแคนมาฝึกเป่า แต่ขณะเดียวกันเป็นความโชคดีอีกอย่างในยุคปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเผยแพร่ บทเพลงที่ใช้แคนในการบรรเลงบทเพลง รวมทั้งบรรเลงแคน ผสมผสานเข้ากับเครื่องดนตรีสากล ซึ่งคนในยุคปัจจุบันนิยมฟัง ดังนั้น แคนจึงเป็นเครื่องดนตรีที่คงความมีมนต์ขลังและมีเสน่ห์แห่งสีสันเครื่องดนตรีตลอดมา

แคนเป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสาน ซึ่งบรรเลงโดยการเป่าและดูดลมผ่านลิ้นโลหะของแคนสลับกันไปมา แคนนิยมทำมาจากไม้กู่แคนหรือไม้ซางตระกูลไม้ไผ่ แคนประกอบด้วย ไม้กู่แคน เค้าแคน ขี้สูด หรือชันโรง มีลักษณะเป็นขี้ผึ้งเหนียวสีดำ ลิ้นแคน ประกอบโดยใช้เค้าแคนเป็นตัวควบคุม และใช้ขี้สูดเป็นตัวเชื่อม จะเรียกชื่อตามวัสดุที่ทำลิ้นของแคน ถ้าแคนที่มีลิ้นแคนทำมาจากเงินจะเรียกว่า แคนลิ้นเงิน ซึ่งมีความคงทนและเสียงดังกังวานไพเราะดี ถ้าแคนที่มีลิ้นแคนทำมาจากทองแดง จะเรียกว่า แคนลิ้นทอง แคนมีอยู่ 5 ชนิด โดยเรียกตามจำนวนลูกแคน คือ แคนหก แคนเจ็ด แคนแปด แคนเก้า และแคนสิบ เสียงแคนมี 7 เสียง ประกอบด้วย เสียงโด เร

มี ฟา ซอล ลา และที ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบทอดการเป่าแคนของบุคคลทั่วไป ผู้เขียนจะได้เสนอแนะวิธีการเป่าแคนอย่างง่ายในลำดับต่อไป

ผู้เขียนในฐานะครุดนตรีที่สอนวิชาดนตรีมีมากกว่า 30 ปี ได้สังเคราะห์แนวความคิดการปฏิบัติเครื่องดนตรี ตามหลักการทฤษฎีของนักวิชาการด้านดนตรี ดังที่จะนำเสนอกระบวนการเรียนปฏิบัติเครื่องดนตรี (K6 Model) ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

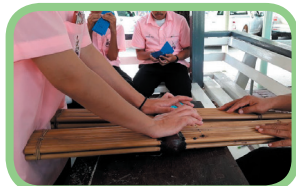
แผนภาพที่ 1 การเรียนรู้ปฏิบัติเครื่องดนตรี

K1 รู้เครื่องดนตรี เป็นการศึกษาธรรมชาติของเครื่องดนตรีที่เราจะบรรเลงโดยรู้วิธีการบรรเลง เช่น โดยการดีด สี ตี เป่า เทคนิคการบรรเลงที่ให้เสียงไพเราะมีคุณภาพ ให้เสียงสั้น เสียงยาว เสียงกังวาน ลูกเล่น เทคนิคพิเศษและรู้ตำแหน่งเสียงของเครื่องดนตรี เช่น ตำแหน่งเสียง โด เร มี ฟา เป็นต้น วางมือตำแหน่งนี้ หรือเคาะตำแหน่งนี้เป็นเสียงอะไร เป็นต้น วิธีการสอนแทนนั้น ครูทำการสอนโดยการสาธิตให้ผู้เรียนดู โดยไล่นิ้วเปิดปิดให้ถูกต้องตามเสียง ซึ่งครูจะเป็นผู้ปฏิบัติ ให้ดูเป็นพยางค์ ผู้เรียนจะเลียนแบบจนเกิดความชำนาญเริ่มด้วยการรับรู้ตำแหน่งของเสียงที่มีความสัมพันธ์กับการปิดเปิดนิ้วการเป่าและการดูจากนั้นครูจะสอนเพลงเป็นลายอื่น ๆ เช่น ลายเต้ยโขงหรือลายสุดสะแนน

K2 รู้โน้ตเพลง เป็นการศึกษาโน้ตเพลงที่จะปฏิบัติ อาจเป็นการนัดหมายกันก่อน การปฏิบัติ สมัยก่อนไม่มีการบันทึกโน้ตกันนัดหมายกันโดยเอาปากว่าตามกันหรือเล่นตามกัน คือ ผู้สอนเล่นอีกเครื่องหนึ่งแล้ว ผู้เรียนเล่นอีกเครื่องหนึ่งเพื่อเล่นตามผู้สอน หรือผู้สอนอาจใช้ปากว่าเป็นทำนองเพลงแล้ว ผู้เรียนก็เล่นตาม ซึ่งโน้ตเพลงใช้เป็นแบบมาตรฐานหรือที่เรียกว่า โน้ตสากล คือ โน้ตที่คนอื่น ๆ ทั่วโลกเขารู้จักและใช้กัน เปรียบเสมือนภาษาสากลหมายถึง ภาษาอังกฤษที่คนทั่วโลกรู้จักกันทั่วไป เพียงแต่โน้ตสากลเป็นภาษาสากลทางดนตรีเท่านั้น หรืออาจจะใช้โน้ตไทยที่มีรูปแบบเฉพาะการบันทึกทำนองจังหวะแบบไทยก็ได้ ถ้าไม่ถนัดโน้ต อาจจะเรียนทำนองเพลงจากผู้สอนโดยตรงก็สามารถเข้าโน้ตเพลงได้เช่นกัน ข้อดีของการถ่ายทอดความรู้ในสมัยใหม่โดยการใช้โน้ตเพลง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนดนตรีอีสานมากขึ้นเพราะมีความสะดวกสบายช่วยประหยัดเวลาทั้งครูและศิษย์ ซึ่งก่อให้เกิดกระแสนิยมในการเรียนดนตรีอีสานกันอย่างกว้างขวาง

K3 รู้ปฏิบัติเครื่องดนตรี มีขั้นตอนตามทักษะกระบวนการปฏิบัติดนตรี ดังนี้

ขั้นที่ 1 สังเกตรับรู้ ผู้เรียนสังเกตรับรู้จากการสาธิตหรืออธิบายจากครูหรือใช้สื่อการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 ลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อทำความเข้าใจถึงการบรรเลงของเครื่องดนตรี แต่ละชนิดที่จะได้มาซึ่งเสียงตัวโน้ตของเครื่องดนตรี อ่านหรือท่องโน้ตเพลงสำหรับฝึกหัด ที่จะบรรเลง บรรเลงเพลงสำหรับฝึกหัดตามแบบ โดยครูผู้สอนหรือจากสื่อการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 ประเมินผลระหว่างการปฏิบัติ ผู้เรียนสามารถประเมินผลการปฏิบัติดนตรีได้ด้วยตนเองว่า สามารถปฏิบัติได้ตามรูปแบบถูกต้องหรือไม่ โดยการบรรเลงให้เพื่อนหรือครูฟังว่า บรรเลงได้ถูกวิธีและถูกต้องตามหลักการบรรเลงและบทเพลงหรือไม่ ซึ่งมีการประเมินผล ดังนี้

1) ความถูกต้องในการบรรเลง จะต้องพิจารณาว่า ผู้บรรเลงดนตรีนั้น มีความสามารถในการถ่ายทอด การบรรเลงดนตรีที่ถูกต้องตามจังหวะ ท่วงทำนองของบทเพลง ถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลง ทั้งสามารถบรรเลงเพลงได้เหมาะสม กลมกลืน และไพเราะ ไม่มีลักษณะด้อยของการบรรเลง เช่น เพี้ยน หลุด พลาด เป็นต้น

2) ความแม่นยำในการอ่านเครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางดนตรี ในการขับร้อง และการบรรเลงดนตรีนั้น ผู้บรรเลงดนตรีและผู้ขับร้องจะต้องมีความเข้าใจในการอ่านเครื่องหมาย และสัญลักษณ์ทางดนตรี มีความสามารถที่จะอ่านโน้ตเพลงได้อย่างถูกต้องตามที่ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์ไว้ ทำให้บทเพลงนั้นไพเราะและสมบูรณ์

3) การควบคุมคุณภาพเสียงเครื่องดนตรีในบรรเลง เราสามารถที่จะประเมินคุณภาพของผู้บรรเลงจากการฟังได้ว่า ผู้บรรเลงสามารถที่จะใช้การควบคุมเสียงเครื่องดนตรีได้มากน้อยเพียงใด เสียงจะต้องไม่ขาด ไม่เกิน เหมาะสมกับทำนองดนตรี ทั้งยังต้องเข้าถึงเทคนิคการบรรเลงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดด้วย ผู้บรรเลงดนตรีจะต้องควบคุมคุณภาพเสียงของเครื่องดนตรีได้อย่างถูกต้องชัดเจน

ขั้นที่ 4 ฝึกจนชำนาญ เมื่อผู้เรียนได้รับการประเมินผลระหว่างปฏิบัติเครื่องดนตรีที่ถูกต้องแล้ว ผู้เรียนสามารถที่จะฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ด้วยตนเองเพื่อให้เกิดทักษะจนชำนาญ ในขั้นนี้สามารถประเมินผลระหว่างการปฏิบัติเครื่องดนตรีได้ตลอดเวลาโดยให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญฟังและเสนอแนะ หรือเข้าร่วมการประกวดแข่งขันเพื่อโชว์ฝีมือ พร้อมทั้งมีการยอมรับการเสนอแนะจากคณะกรรมการเพื่อนำมาปรับปรุงตนเองในด้านพัฒนาฝีมือต่อไป

ขั้นที่ 5 วัดทักษะทางดนตรี เป็นขั้นตอนที่สามารถวัดและประเมินผลการปฏิบัติ การวัดทักษะทางดนตรี การวัดและประเมินพัฒนาการทักษะทางดนตรีเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการทางการเรียนทักษะในวิชาดนตรี โดยระบบการศึกษาเมื่อมีการเรียนย่อมมีการวัด และการประเมินผลการเรียน เพื่อให้ทราบว่า ผู้เรียนได้เรียนสิ่งใดไปบ้าง มากน้อยเพียงใด และได้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างไร สำหรับผู้สอนการวัดและประเมินผล ทำให้ทราบด้วยว่า กระบวนการเรียนการสอนประสบความสำเร็จเพียงใด มีสิ่งใดที่ดีหรือสิ่งใดควรปรับปรุงแก้ไขเพื่อทำให้การเรียนการสอนในครั้งต่อไปพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น การวัดและประเมินผลจึงควรมีหลักการ มีระบบ มีการจัดการที่ครอบคลุม มีความรัดกุม ความสะดวก และให้ผลตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ การวัดและประเมินผลทักษะทางดนตรี จึงเป็นเรื่องสำคัญและสามารถทำให้เกิดประโยชน์ได้ในหลายแง่มุม การประเมินผลในกระบวนการจึงน่าจะเป็นสิ่งที่สำคัญในการเรียนทักษะดนตรี เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนสามารถประเมิน และปรับปรุงแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้ทันทั่วทั้ง

K4 ู้รักษาเครื่องดนตรี เป็นการรักษาเครื่องดนตรีที่เราปฏิบัติ ด้วยเครื่องดนตรี

แต่ละชิ้นมีคุณค่าต่อตัวผู้ปฏิบัติ นับได้ว่าเป็นครูของผู้ปฏิบัติโดยแท้ เนื่องจากเราจะต้องบรรเลงลงที่เครื่องดนตรีนั้นถ้าไม่มีเครื่องดนตรีที่เป็นครูของเราก็จะไม่มีโอกาสที่จะเรียนรู้การปฏิบัติดนตรีนั้น ๆ ประกอบกับเครื่องดนตรีส่วนมากจะมีความบอบบาง การกระทบแต่ละครั้งอาจส่งผลต่อเสียงของเครื่องดนตรีและการซ่อมบำรุง อีกประการหนึ่งเครื่องดนตรีส่วนมากจะมีราคาค่อนข้างสูง ดังนั้น การรู้จักเก็บรักษาเครื่องดนตรีหลังจากใช้งานแล้วหรือการเก็บรักษาในรูปแบบต่าง ๆ ยังช่วยลดค่าใช้จ่าย รักษาคุณภาพของเสียงดนตรีที่ดีและยืดอายุการใช้งานอีกด้วย การเก็บรักษาเครื่องดนตรี นับว่ามีความสำคัญไม่น้อยกว่าการดูแลความพร้อมใช้ก่อนการบรรเลงเช่นกัน ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เครื่องดนตรีมีหลายชนิด แต่ละชนิดจะมีส่วนประกอบและหลักกลไกที่แตกต่างกัน การเก็บรักษาให้ถูกวิธีจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เล่นดนตรีจะต้องตระหนักอยู่เสมอ และต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการ จึงจะทำให้เครื่องดนตรีมีความคงทนสามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่า

K5 ู้พัฒนาฝีมือ โดยธรรมชาติของการบรรเลงดนตรีของนักดนตรี การพัฒนาฝีมือ

ถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะการพัฒนาฝีมือ เป็นหัวใจหลักในการสร้างสรรค์งานดนตรียิ่งฝึกซ้อมยิ่งเห็นข้อบกพร่องของตนเอง และพัฒนาตนเองเสมอ นักดนตรีจึงเปรียบกับน้ำที่ไม่เต็มแก้ว เรียนรู้พัฒนาตนเองได้ตลอดโดยเริ่มจากมีจินตนาการฝึกเล่นเครื่องดนตรีเป็นการฝึกที่สมองโดยตรง ซึ่งมีส่วนช่วยในการไปเล่นกับเครื่องดนตรีจริง ๆ ฝึกนึกเสียงในหัวได้อีกด้วย เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทุกวัน การเรียนรู้สิ่งใหม่ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องยากเรื่องใหญ่จะช่วยเสริมสร้างทักษะทางดนตรีอยู่เสมอ มีโอกาสร่วมบรรเลงดนตรีกับคนอื่น ๆ และหาช่องให้เราใส่ลูกเล่นของเราลงไปขณะเล่นได้ก่อให้เกิดการคิดสร้างสรรค์ในบทเพลง บันทึกเสียงการเล่นสม่ำเสมอ พร้อมทั้งย้อนกลับมาทวนฟังสิ่งที่เคยเล่นไป เราจะได้มองเห็นพัฒนาการของเราได้ชัดเจน มีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม มีการจัดการให้มีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ประการสุดท้ายมีการประเมินผลการฝึกปฏิบัติดนตรีของตนเอง เพื่อให้เราทราบถึงตัวตนในการฝึกบรรเลงดนตรีว่า เราขาดอะไรในการบรรเลงอยู่บ้าง ผู้เขียนขอเสนอแนะ ดังนี้

วิธีที่ 1 ฝึกฝนด้วยตนเองคือฝึกซ้อมจากการเก็บเทคนิคลูกเล่น จากนักดนตรีหรือครูอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ แล้วกลั่นกรองเป็นแนวดนตรีของตนเองโดยไม่ทิ้งทำนองหรือโน้ตเพลงหลักของเพลง ตามสไตล์ของตนเองอันนี้ต้องอาศัยทักษะ และประสบการณ์ค่อนข้างสูงในการพัฒนาฝีมือ

วิธีที่ 2 พัฒนาโดยแลกเปลี่ยนเทคนิคการปฏิบัติกับนักดนตรีคนอื่น ๆ แม้จะเป็นนักดนตรีรุ่นหลังหรือประสบการณ์น้อยกว่า เพราะเทคนิควิธีการของแต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน เราอาจได้วิธีการที่ใหม่หรือได้มีโอกาสถ่ายทอดความรู้การปฏิบัติให้คนอื่นด้วย

วิธีที่ 3 พัฒนาฝีมือกับผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญโดยตรงอาจจะต้องอาศัยเวลา และวิธีการเข้าพบปะเรียนรู้เพราะผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญอาจมีอายุมาก มีภารกิจมากรวมทั้งมีลูกศิษย์ที่จะมารับความรู้เป็นจำนวนมาก

วิธีที่ 4 ในยุคปัจจุบันสื่อการเรียนรู้ทางดนตรีมีค่อนข้างมากมายในระบบออนไลน์ เช่น YouTube วิธีการที่ง่าย ๆ เพียงผู้เรียนต้องการที่จะพัฒนาฝีมือตนเองในด้านใดก็สามารถสืบค้นได้ เช่น เข้าสู่หน้าเพจของ YouTube แล้วพิมพ์ชื่อเครื่องดนตรีที่เราต้องการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมหรือเทคนิควิธีการบรรเลง แนะนำการพัฒนาตนเองในวิธีการนี้อาจจะต้องอาศัยประสบการณ์ทางดนตรีของผู้เรียนเองในการเข้าไปรับการเรียนรู้หรืออาจมีผู้สอนให้คำแนะนำ ข้อดีของการถ่ายทอดความรู้ในสมัยใหม่โดยการใช้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ดนตรีมากขึ้น เพราะมีความสะดวกสบายช่วยประหยัดเวลาทั้งครูและศิษย์

K6 รู้คุณครูที่สั่งสอน ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้เรามีความรู้ทั้งวิชาการดนตรีและวิชาคน วิชาคนเป็นวิชาที่ไม่สามารถเรียนหรืออ่านจากตำราได้ ต้องอาศัยเรียนรู้จากการเข้าไปสู่สถานการณ์จริง ครูจึงเป็นบรรทัดฐานที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิชาคนเป็นอันดับแรก การที่ได้มาซึ่งความรู้ต้องอาศัยการเข้าหาครู เรียนรู้วิชาจากครู เรียนวิธีการที่จำได้มาซึ่งความรู้ ครูคือคนท่านหนึ่งที่มีชีวิตจิตใจ มีความรักเมตตาต่อศิษย์ศิษย์ต้องมีสัมมาคารวะ นอบน้อม รู้จักบุญคุณท่านที่มีต่อเราก่อน โดยส่วนใหญ่ลูกศิษย์ที่ประสบความสำเร็จจะเชื่อและยึดมั่นในตัวครู ดังคำกล่าวที่ว่า ได้ดีเพราะเชื่อครู ถึงบางเรื่องเรารู้แล้วก็ควรนิ่งเงียบเฉยเสีย อุปมาเหมือนน้ำที่เต็มแก้วแล้วย่อมไม่สามารถเติมน้ำลงไปได้อีก เปรียบได้กับลูกศิษย์ที่เก่งกว่าครูก็จะได้ไม่ได้รับความรู้เพิ่มเติมจากครูได้ ดังนั้น การที่เป็นลูกศิษย์รู้คุณครูผู้สั่งสอนจึงเป็นที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งเพราะวันข้างหน้าศิษย์เองก็จะกลายเป็นครูผู้ถ่ายทอดแบบอย่างที่ดีได้ อีกนัยหนึ่งเครื่องดนตรีที่นักดนตรีที่ใช้ปฏิบัติก็ถือเป็นครูของนักดนตรีที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งเนื่องด้วยเราต้องบรรเลงหรือปฏิบัติลงที่เครื่องดนตรี ซึ่งถ้าหากไม่มีเครื่องดนตรีที่จะบรรเลงก็จะมีครูให้เราได้เรียนรู้การปฏิบัติ นักดนตรีทั้งหลายจึงนิยมไหว้ระลึกถึงคุณของเครื่องดนตรีก่อนการบรรเลงและหลังจากบรรเลงเสร็จสิ้น พร้อมทั้งการจับการถือการปฏิบัติประดุจเป็นครูที่มีชีวิตจะไม่นำมาบรรเลงโดยประมาท ไม่เดินข้าม ไม่เล่นด้วยความขาดสติ และจะเก็บไว้ในที่ที่เหมาะสมอีกด้วย นักดนตรีส่วนใหญ่ถือว่าเครื่องดนตรีเป็นของสำคัญเป็นของสูงจึงมีการไหว้เครื่องดนตรีก่อนบรรเลงหรือหลังจากบรรเลงเสร็จสิ้น รวมทั้งทำพิธีไหว้ครูเครื่องดนตรีเป็นประจำทุก ๆ ปี

ขั้นที่ 1 วางนิวและไ้ระดับเสียงแคนในโมเดล (K1)

ขั้นที่ 2 อ่านและท่องโน้ตเพลงที่จะปฏิบัติ (K2)

ขั้นที่ 3 ท่องโน้ตเพลงพร้อมกับวางนิ้วในตำแหน่งเสียง
ของโมเดลแคน (K3)

ขั้นที่ 4 ฝึกวางนิ้วลงที่แคนจริง (K4)

ขั้นที่ 5 ฝึกเป่าแคนและพัฒนาฝีมือในการเป่าแคน (K5)

ขั้นที่ 6 ไ้หวั้ระลึกถึงคุณครูและการเก็บรักษา (K6)

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนและวิธีการฝึกเป่าแคนโดยใช้ K6 Model

สามารถศึกษารายละเอียดขั้นตอนและวิธีการฝึกเป่าแคน โดยใช้ K6 Model ตาม QR Code

คลิปวิดีโอ

เอกสารประกอบ

เป่าแคนโดยใช้ K6 Model เป็นหลักการเป่าแคนที่อาศัยทำความเข้าใจในขั้นตอนและวิธีการ คือ ศึกษาตำแหน่งเสียงแคน ศึกษาโน้ตเพลงแคน ปฏิบัติการเป่าแคน เก็บรักษาแคน พัฒนาฝีมือการเป่าแคน และไหว้และระลึกถึงคุณครู การฝึกเป่าแคนเบื้องต้นนั้นจำเป็นต้องอาศัยทั้ง K6 Model และแคนประกอบกันเพื่อให้การฝึกหัดเป่าแคนก็จะสามารถเป่าแคนเป็นในเวลาอันสั้น อีกทั้งยังสามารถถ่ายทอดอารมณ์เพลงให้เกิดสุนทริยภาพด้านจิตศิลป์ได้

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมศักดิ์ พิภลศรี. (2536). วิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้าน. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, 10(2), 43-46.
ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). จิตวิทยาการสอนดนตรี. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
บุญเลิศ จันท. (2531). แคน ดนตรีพื้นเมืองภาคอีสาน. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
บุษกร สำโรงทอง, ภัทรวดี ภูขภูภิรมย์, และ ชำคม พรประสิทธิ์. (2551). แคน. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
บุษกร บิณฑสันต์ และ ชำคม พรประสิทธิ์. (2551). โป่งลาง. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ประกฤติ เขียวพันธุ์. (2549). คู่มือการบรรเลงเครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสานเบื้องต้น. โรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม.
มนัสพงศ์ ภูบาลชื่น. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามแนวความคิดของโซลตาน โคดาย [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
สรารุณ สีหาโคตร. (2557). การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงแคนลายแม่บทของครูสมบัติลิ้มหัว [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
สุกิจ พลประถม. (2536). การเป่าแคนแบบพื้นบ้านอีสาน [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
สำเร็จ คำโม่ง. (2538). ดนตรีอีสาน : แคนและดนตรีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง. ประสานการพิมพ์.
อุเทน อินทโร. (2548). การดูแลรักษาเครื่องดนตรี. ห้างหุ้นส่วนจำกัดจางเจริญการพิมพ์.

หนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีผลกระทบอย่างมากต่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดรูปแบบการเรียนการสอน โดยมี 5 รูปแบบ ได้แก่ On-Site, On-Air, On-Demand, On-Line และ On-Hand เพื่อให้สถานศึกษานำไปจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ของสถานศึกษา อีกทั้ง ยังได้จัดทำเว็บไซต์ ครูพร้อม.com เพื่อเป็นคลังสื่อข้อมูลการเรียนรู้ ตลอดจนรูปแบบการจัดกิจกรรม มีการจัดแบ่งหัวข้อ-หมวดหมู่ตามความสนใจ เป็นการบูรณาการเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการใช้งาน ช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนทุกกลุ่ม ทั้งครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เห็นว่า ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตแตกต่างจากอดีต หรือเรียกว่า “New Normal” เป็นสิ่งที่นักเรียนทุกคน จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในช่วงนี้ จากที่เคยออกจากบ้านเพื่อไปโรงเรียน ก็ต้องเรียนรู้ทุกอย่างที่บ้าน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่ แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนได้ตามปกติ การอ่านจึงถือเป็นหนึ่งกิจกรรมที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ดี ซึ่ง สพฐ. ได้ดำเนินการจัดประกวดหนังสือดีเด่นอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี จนถึงปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมการผลิตหนังสือภาษาไทยที่มีคุณภาพและสารประโยชน์ อันจะส่งผลต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

การประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564 มีผู้จัดพิมพ์ ผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำ ภาพประกอบ โรงพิมพ์ และหน่วยงานต่าง ๆ เสนอหนังสือเข้าสู่การประกวดรวมทั้งสิ้น 336 เรื่อง โดยแบ่งเป็นประเภท ดังนี้

- 1) หนังสือสารคดี (ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม) 8 เรื่อง
- 2) หนังสือสารคดี (ด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา และชีวประวัติ) 18 เรื่อง
- 3) หนังสือสารคดี (ด้านการท่องเที่ยว อาหาร ฯลฯ) 11 เรื่อง
- 4) หนังสือนวนิยาย 16 เรื่อง
- 5) หนังสือกวีนิพนธ์ 24 เรื่อง
- 6) หนังสือรวมเรื่องสั้น 15 เรื่อง
- 7) หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 - 5 ปี 108 เรื่อง
- 8) หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (บันเทิงคดี) 15 เรื่อง
- 9) หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (สารคดี) 4 เรื่อง
- 10) หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บันเทิงคดี) 18 เรื่อง
- 11) หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (สารคดี) 9 เรื่อง
- 12) หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บทร้อยกรอง) 12 เรื่อง
- 13) หนังสือการ์ตูน และ หนังสือนิยายภาพทั่วไป 3 เรื่อง
- 14) หนังสือการ์ตูน และ หนังสือนิยายภาพสำหรับเด็ก 4 เรื่อง
- 15) หนังสือการ์ตูนปกิณกะเชิงสร้างสรรค์ 2 เรื่อง
- 16) หนังสือสวยงามทั่วไป 10 เรื่อง
- 17) หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก 59 เรื่อง

ผลการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564 มีหนังสือได้รับรางวัล 53 เรื่อง เป็นรางวัลดีเด่น 14 เรื่อง และรางวัลชมเชย 39 เรื่อง ได้แก่

รางวัลดีเด่น

หนังสือสารคดี

(ด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา และชีวประวัติ)

เรื่อง สูญแผ่นดิน สิ้นอำนาจ : วาระสุดท้าย
ของแมนจู จากภาพถ่ายที่พบในสยาม

“สูญแผ่นดิน สิ้นอำนาจ : วาระสุดท้ายของแมนจู จากภาพถ่ายที่พบในสยาม”

หนังสือประวัติศาสตร์โบราณ ซึ่งตามปกติการประพันธ์เรื่องดังกล่าว ผู้ประพันธ์มักค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสารที่นักปราชญ์ นักเดินทาง พ่อค้าวาณิชยในสมัยนั้น ๆ ได้บันทึกไว้ประการหนึ่งกับความเกี่ยวเนื่องของรูปภาพและศิลปะประการหนึ่ง เป็นเอกสารอ้างอิงในการเขียนประวัติศาสตร์โบราณ แต่หนังสือเรื่องนี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์โบราณที่ชาวแมนจู ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่เร่ร่อนอยู่ในเขตแมนจูเรีย ทางตะวันออกเฉียงเหนือของจีน จนสามารถยึดแผ่นดินจีนตั้งราชวงศ์ชิงอันรุ่งเรืองและเสื่อมสิ้นราชวงศ์ พ.ศ. 2454 เปลี่ยนการปกครองเป็นจีนใหม่ที่ปกครองด้วยระบบสาธารณรัฐ โดย กรกิจ ดิษฐาน นักค้นคว้าอิสระด้านประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออก ได้ประพันธ์ขึ้นจากภาพถ่ายเก่า 100 กว่าปีที่พบในประเทศไทย จำนวนกว่า 200 ภาพของช่างภาพนิรนาม ผู้ประพันธ์ต้องใช้ความพยายามในการตรวจสอบภาพ แล้วเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดตามกาลเวลา จนได้ประวัติศาสตร์จีนโบราณที่อธิบายความให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสยามกับจีน จีนกับเกาหลี จีนกับญี่ปุ่น และจีนกับชาติตะวันตก โดยเฉพาะความเชื่อมโยงระหว่างสยามกับจีน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางการค้าที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา แต่จีนเข้าใจว่าเป็นความสัมพันธ์ในฐานะเป็นข้าขอบขัณฑสีมาที่ต้องมอบเครื่องบรรณาการจิ้มก้องต่อจีนเป็นประจำ

หนังสือเรื่อง สูญแผ่นดิน สิ้นอำนาจ : วาระสุดท้ายของแมนจู จากภาพถ่ายที่พบในสยามของ กรกิจ ดิษฐาน จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์ สยาม เรนเนซองส์ จำกัด จึงได้รับรางวัลดีเด่นประเภทหนังสือสารคดี ด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา และชีวประวัติ ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

ศิลปกรรม วัดราชบพิธ สถิตมหาสีมาราม

THE VISUAL ARTS OF WAT RAJBODHI SATHITHAMASIMARAM

งานฉลองครบรอบ
150 ปี
The Celebration of the 150th Anniversary of
Wat Rajabodhi Sathithammasimaram

รางวัลดีเด่น

หนังสือสารคดี

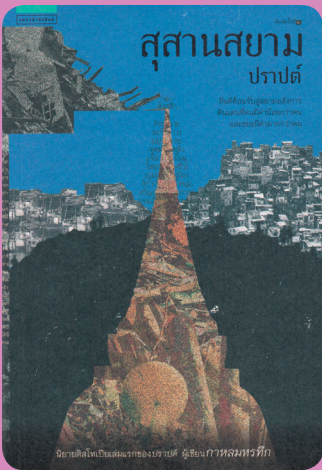
(ด้านการท่องเที่ยว อาหาร ฯลฯ)

เรื่อง ศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

“ศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม” หนังสือที่ว่าด้วยสิ่งสำคัญของวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม สามประการ คือ 1) ประวัติของวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ผู้ประพันธ์ได้เล่าประวัติของวัดว่าเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดราชวรวิหาร ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถาปนาขึ้นเมื่อพุทธศักราช 2412 ภายหลังเสด็จขึ้นครองราชย์ได้ 1 ปี เพื่ออนุวัติตรวจสอบตามแบบอย่างโบราณราชประเพณีที่พระมหากษัตริย์ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ปัจจุบันนับเป็นวัดประจำรัชกาลในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 2) ศิลปกรรม ผู้ประพันธ์ให้รายละเอียดในการก่อสร้างว่า มีพระวรราชโอรสองค์เจ้าประดิษฐวรการ ทรงเป็นแม่กองใหญ่ มีช่างออกแบบ ช่างมุก ช่างไม้ ช่างเขียนลายประเภทต่าง ๆ งานศิลปกรรมภายนอกศาสนสถานทุกอย่างจึงเป็นแบบประเพณีไทย ส่วนการตกแต่งภายในศาสนสถานออกแบบอย่างศิลปะตะวันตก จึงนับเป็นตัวอย่างหนึ่งของงานพุทธศิลป์ในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่แสดงการผสมผสานงานช่างระหว่างศิลปะไทยและศิลปะตะวันตกอย่างลงตัวและสวยงาม ทั้งยังมีการคิดค้นงานประดับตกแต่งอย่างใหม่คือ งานประดับด้วยกระเบื้องเบญจรงค์ ทั้งพระเจดีย์ ผนังพระอุโบสถ พระวิหารอื่น ๆ ในเขตพุทธาวาส งานประดับมุกบานประตู หน้าต่างเป็นลวดลายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จึงทำให้วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามเป็นวัดหนึ่งที่มีความวิจิตรสวยงามยิ่งด้วยศิลปะไทย 3) สุสานหลวง ผู้ประพันธ์ได้ให้รายละเอียดความเป็นมาของสุสานหลวงว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นภูธเนศธำรงศักดิ์ ทำเจดีย์เพื่อบรรจุพระอัฐิสมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ ต่อมาพระราชธิดาและพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้าสิ้นพระชนม์ จึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถานที่แห่งนี้เป็นเขตสุสานหลวง อนุสาวรีย์และเจดีย์ที่สุสานหลวงมีรูปแบบศิลปกรรมที่หลากหลาย คือ มีทั้งศิลปะไทย ศิลปะเขมร ศิลปะแบบโกธิค แบบคลาสสิก และศิลปะแบบไทยประยุกต์ จึงทำให้สุสานหลวงของวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามแห่งนี้ มีความวิจิตรงดงามด้วยศิลปะที่หลากหลาย

ความสำคัญของหนังสือศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามทั้งสามประการดังกล่าว ผู้ประพันธ์มีหลักฐานเอกสารอ้างอิง มีภาพสีที่สวยงามประกอบ ทั้งอธิบายให้เห็นความสวยงามของศิลปะแต่ละชนิดได้อย่างชัดเจน

หนังสือเรื่อง ศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ของ ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์ และคณะ จัดพิมพ์โดย วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสารคดี ด้านการท่องเที่ยว อาหาร ฯลฯ ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

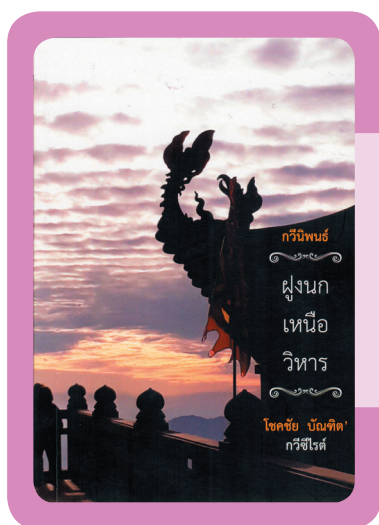
รางวัลดีเด่น หนังสือนวนิยาย เรื่อง สุสานสยาม

“สุสานสยาม” หนังสือนวนิยายแนวดิสโทเปีย นำเสนอเรื่องราวของ “สยามอลังการ” ดินแดนในโลกอนาคตซึ่งเปรียบได้กับ “ถังขยะ” ใบใหญ่ ตัวละครสังกัดอยู่ในชนชั้นต่าง ๆ ได้แก่ ชนชั้นขยะเปียก ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และชนชั้นฝาถัง (ชนชั้นปกครอง) เนื้อเรื่องกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างแนวคิดอนุรักษ์นิยมกับเสรีนิยม มีแกนหลักอยู่ที่การรณรงค์ของฝ่ายชนชั้นปกครองให้ประชาชนลงคะแนนต่ออายุ “แผนแม่บทสยามตีสัตว์รุษ” ซึ่งจะใช้กำกับดูแลสยามเป็นเวลา 30 ปี ตลอดเรื่องนำเสนอชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่แร้นแค้น ขาดสิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียม การบริหารประเทศที่ไร้ประสิทธิภาพ และการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย นอกจากนี้ ยังมีเรื่องโรคประหลาดที่ทำให้ผู้ติดเชื้อกลายเป็น “ซอมบี้” ฆ่าคนกินสมอง แม้เนื้อหาหลายตอนจะดูโหดร้าย รุนแรง น่าสะอิดสะเอียน แต่ก็สอดคล้องกับแนวเรื่องดิสโทเปีย ซึ่งมุ่งนำเสนอภาพสังคมอันไม่พึงประสงค์

ด้านวรรณศิลป์ มีกลวิธีการเล่าเรื่องที่โดดเด่นและชวนติดตาม ด้วยการนำเรื่องราวและเหตุการณ์ในสังคมไทยปัจจุบันมาปรุงแต่งและผสมผสานเข้ากับจินตนาการ สำนวนภาษาที่ใช้เป็นไป

อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับเนื้อหา มีการใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศที่ชวนขันและชวนให้เกิดการตีความ นอกจากนั้น การเปิดเรื่องด้วยลีลาการเขียนอย่างพงศาวดารไทย ยังเป็นการเล่นล้อกับขนบการเขียนโบราณ เพื่อแสดงให้เห็นว่า เนื้อเรื่องที่นำเสนอในนวนิยายนั้น เป็นประวัติศาสตร์แห่งยุคอนาคต

ด้วยคุณลักษณะที่โดดเด่นทั้งด้านเนื้อหาและกลวิธีทางวรรณศิลป์ นวนิยายเรื่อง สุสานสยาม ของ ปราบต์ จัดพิมพ์โดย แพรวสำนักพิมพ์ ในเครือบริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือนวนิยาย ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

รางวัลดีเด่น หนังสือกวีนิพนธ์

เรื่อง ผุ้จนกเหนือวิหาร

“**ผุ้จนกเหนือวิหาร**” หนังสือรวมกวีนิพนธ์ที่ผู้ประพันธ์สะท้อนมุมมองที่มีต่อสังคมผ่านสายตาและจินตนาการอันลุ่มลึก สื่อความหมายของชีวิตก้าวผ่านวัยเยาว์จนเติบโตด้วยความสุข “เพราะมีเพื่อนเดือนปีจึงมีค่า ร่วมก้าวผ่านกาลเวลาหาความหมาย” (เพื่อน : กับความหลัง เบื้องหน้าเรา) “ความทุกข์ความหวัง แบนผืนน้ำยามหนาวไร้ดาวเหนือ เอาหัวใจเป็นใบเรือ เต็มเชื้อฝัน” (ผืนน้ำยามหนาว) ทั้งอดีตและปัจจุบัน สะท้อนภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยี รวมทั้งแผ่ขยายแห่งธรรมะไว้อย่างแนบเนียน ให้ข้อคิดและแนวทางในการแก้ปัญหา ด้วยวิจารณญาณอย่างมีเหตุผลและน่าสนใจ ด้วยความสมบูรณ์ของเนื้อหาและศิลปะของการประพันธ์ และการใช้ภาษาที่คมคาย มีชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ ผู้อ่านจึงรับรู้ได้ถึงสุนทรียภาพของนามธรรม ซึ่งลงตัวกับรูปธรรมของบทกวีที่มีพลังอันสงบแต่ทว่าสง่างาม “สงบสงัด ณ ชั่วครู่กรร่วงตกลงแตกแทรกไหว ภายนอกผุ้จนกแน่นไพร ภายในวิหารเจียบบ้าง” (ผุ้จนกเหนือวิหาร)

หนังสือเรื่อง ผูกนกเหนือวิหาร ของ โชคชัย บัณฑิต’ จัดพิมพ์โดย โชคชัย บัณฑิตศิลปะศักดิ์
จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือกวีนิพนธ์ ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

รางวัลดีเด่น หนังสือรวมเรื่องสั้น

เรื่อง คีนปีเสือ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ

“คีนปีเสือ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ” หนังสือรวมเรื่องสั้นว่าด้วยเรื่องราวของ “ผู้คน” และสรรพสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในหลากหลายพื้นที่ทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ผสมผสานกับสังคมยุคดิจิทัลและสีสนท้อถิ่นได้อย่างกลมกลืน โดยใช้สัตว์สื่อความหมายเพื่อเสียดเย้ยความเป็นมนุษย์ ให้สำนึกรู้ว่า แท้ที่จริงมนุษย์มิได้ต่างจากสัตว์ที่ตนเองเห็นว่าต่ำต้อยกว่า เพราะไม่ว่าคนหรือสัตว์ต่างก็อยู่ในวัฏวนกิเลสตัณหาที่หาทางออกไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องในตำนาน เรื่องปัจจุบัน หรือแม้แต่เรื่องที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แท้จริงมนุษย์และสัตว์ต่างเท่าเทียมกัน ในแง่ของสิ่งมีชีวิตบนโลกใบนี้ นอกจากนี้ ยังเสนอมุมมองแปลกใหม่ที่ ตำนานที่มีมาในอดีตก็เป็นเพียงเรื่องเล่าขานด้วยความอยากรู้อยากเห็นของคนในสังคม และสอดแทรกความคิดของผู้เล่าให้สนุกสนาน น่าติดตาม เมื่อกาลเวลาผ่านไปเนิ่นนานก็กลายเป็นตำนานท้องถิ่น เรื่องสั้นล้วนแสดงชีวิตที่ดำเนินอย่างเรียบง่าย ผ่องแผ้ว และจบลงด้วยความเรียบง่ายเช่นกัน

ทว่ากลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นชุดนี้มิได้เรียบง่ายแต่อย่างใด ด้วยผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีการเขียนหลากหลายและซับซ้อน ทั้งขนบการเขียนเรื่องสั้นแบบดั้งเดิม การเล่าเรื่องซ้อนเรื่อง และกลวิธีการเล่าเรื่องเหนือจริง ตำนาน และเรื่องสมัยใหม่ แต่ก็เป็นเสน่ห์ชวนให้อ่านที่ทำให้ผู้อ่านต้องพิจารณาไตร่ตรองและขบคิด เพื่อจะเข้าใจสาระของเรื่องที่ผู้ประพันธ์แฝงเร้นไว้

หนังสือเรื่อง คีนปีเสือ และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ของ จเด็จ กำจรเดช จัดพิมพ์โดย ผงกฤษณ์สำนักพิมพ์ จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือรวมเรื่องสั้น ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

รางวัลดีเด่น หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 - 5 ปี เรื่อง แดงโมลูกโตโต

“แดงโมลูกโตโต” หนังสือนิทานสั้น ๆ เล่าเรื่องลูกสัตว์สองตัวแบ่งแดงโมลูกโตให้ตนเอง และยังแบ่งปันให้เพื่อนลูกสัตว์อื่น ๆ ไปทีละหน้า โดยเริ่มจากแบ่งครึ่งสองส่วน และเพิ่มจำนวนขึ้น เป็นสัดส่วน จากสองเป็นสี่และเป็นแปด นี่คือการสอนนับตัวเลข และการนับสัดส่วนผ่านการแบ่ง แดงโมออกเป็นชิ้น ๆ เจ็ดชิ้นสำหรับลูกสัตว์เจ็ดตัว ส่วนชิ้นที่แปดคือปริศนาว่าเป็นของผู้ใด

จุดมุ่งหมายของหนังสือเล่มนี้ ต้องการแนะนำแนวคิดตัวเลข การนับสัดส่วนโดยเริ่มจาก แดงโมหนึ่งลูก แบ่งเป็นสองชิ้น สี่ชิ้น แปดชิ้น รวมได้แดงโมแปดชิ้น เนื้อเรื่องยังสอดแทรก คุณธรรมการแบ่งปันให้ผู้อื่น และความรัก ความผูกพันระหว่างลูกกับแม่ ผู้ผ่าแดงโมจึงได้แดงโม ชิ้นสุดท้ายนี้

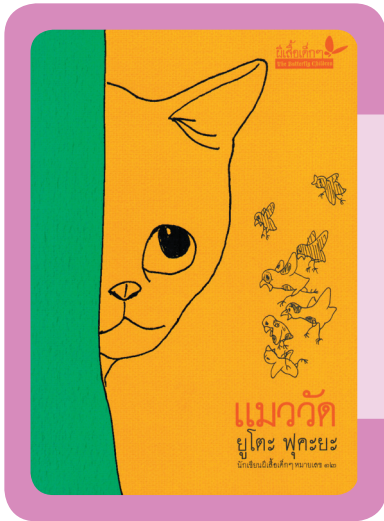
หนังสือเรื่องนี้อยู่ในโครงการขององค์การช่วยเหลือเด็ก ร่วมกับมูลนิธิสร้างเสริม วัฒนธรรมการอ่าน จึงมีภาษามลายูรวมอยู่ด้วย ผู้แปลคือผู้ที่ใช้ภาษามลายู ภาษาไทยที่ใช้ใน หนังสือใช้ประโยคข้อความสั้นกะทัดรัด ดำเนินเรื่องรวดเร็วโดยใช้การพูดสนทนาของลูกสัตว์ ได้ต่อกันเป็นเรื่องราว จึงชวนให้อ่าน อยากติดตาม อยากรู้เรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องราว แดงโมแต่ละชิ้นเป็นของตัวใด

ภาพประกอบในเรื่อง ใช้ลายเส้นรังสรรค์ให้ลูกสัตว์แต่ละคู่แต่งกายแบบมุสลิมรวมทั้ง ผู้เป็นแม่ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่มุ่งหมายให้เด็กชายแดนภาคใต้ได้อ่าน การจัด หน้าในหนังสือจัดทำได้ดีมาก มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ชวนให้ติดตามเรื่อง ลายเส้นตัวละคร แสดงอากัปกิริยาท่าทางเหมือนลักษณะและท่าทางที่เด็กแสดงจริงทุกประการ โดยเฉพาะในหน้า ก่อนสุดท้ายและหน้าสุดท้ายที่ตัวละครรับประทานแดงโม และแบ่งปันชิ้นแดงโม ภาพในหน้านี ยังสามารถดึงให้ผู้อ่านเข้ามามีส่วนร่วม โดยให้ผู้อ่านเดาว่า แดงโมชิ้นที่ยังไม่ได้รับประทานเป็น

ของผู้ใด ดังภาพคำตอบปรากฏในปกหลัง เรื่องราวจึงจบอย่างน่ารักด้วยความรักความผูกพันระหว่างแม่และลูก

หนังสือเรื่อง แดงโมลูกโตโต ของ ระพีพรรณ พัฒนาเวช จัดพิมพ์โดย องค์การช่วยเหลือเด็ก (Save the Children) ร่วมกับมูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 - 5 ปี ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

รางวัลดีเด่น หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (บันเทิงคดี) เรื่อง แมววัด

“แมววัด” หนังสือที่น่าเสนอเรื่องราวของผู้คนและสัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ภายในวัด โดยเขียนบันทึกเล่าเรื่องของเด็กอายุ 9 ขวบ ระหว่างบวชเป็นสามเณรช่วงปิดเทอมที่วัดป่าธรรมอุทยาน ด้วยการเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวัดผ่านแมวชื่อนินจา โดยการสังเกตพฤติกรรมของสัตว์ต่าง ๆ ภายในวัด ทั้งสัตว์เล็กและสัตว์ใหญ่ ได้แก่ แมว สุนัข จระเข้ วัว เม่น นกยูง เต่า กิ้งกือ แมลงเม่า มด ฯลฯ และจินตนาการว่า สัตว์ทุกตัวในวัดพูดคุยกันรู้เรื่อง

ผู้ประพันธ์เล่าเรื่องได้สนุก ชวนติดตาม ใช้ภาษาง่ายแบบเด็ก ๆ จึงอ่านเข้าใจได้ง่าย โดยไม่ต้องตีความ บรรยายฉาก ตัวละคร ทั้งผู้คนและสัตว์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนเห็นภาพ มีความรู้สึกร่วมไปกับตัวละคร รวมทั้งบรรยายกาศภายในวัดได้ดี ดังตัวอย่าง นินจาเล่าเรื่องของแม่และน้องชายว่า “ฉันมีแม่ชื่อ ปิเกิ้ล ลักษณะของแม่ฉัน มีสีคล้ายหมาปิเกิ้ล แม่ของฉันจึงชื่อว่า ปิเกิ้ล แต่แม่ฉันตายเพราะโรคร้าย... ฉันมีน้องชายชื่อฝอยทอง เพราะมีขนเป็นสีทองสลับขาว... ส่วนฉันนั้นเป็นสีดำตัวเดียวในพี่น้องเช่นกัน แม่ฉันเลี้ยงลูกดีมาก ฉันได้รักเด็กมาจากแม่ และฝอยทองก็เช่นกัน...”

ผู้ประพันธ์ได้สอดแทรกข้อคิดเตือนใจจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนได้ถ่ายทอดข้อคิด คำสอนอย่างง่าย ๆ แต่กินใจจากหลวงพี่โก้ พระผู้ดูแลสามเณรไว้ตลอดทั้งเล่ม

ด้านรูปเล่ม เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ตัวอักษรชัดเจน ขนาดเหมาะสม อ่านง่าย เหมาะกับสายตาของเด็ก การเข้าเล่มเย็บประณีต ทนทาน กระดาษที่พิมพ์สีนวลเย็นตา ภาพประกอบเป็นฝีมือผู้เขียนเป็นลายเส้นสีดำแต่ดูมีชีวิตชีวา เหมาะสมและสอดคล้องกับเรื่องราวภายในหนังสือ

หนังสือเรื่อง แมววัด ของ ยูโตะ ฟุคุยะ นักเขียนฝีมือเด็ก ๆ หมายเลข 12 จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ผีเสื้อเด็ก ๆ จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (บันเทิงคดี) ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

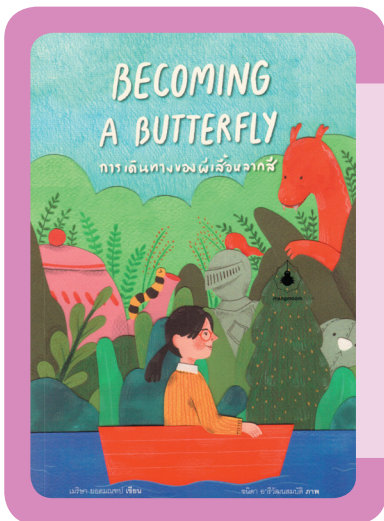
รางวัลดีเด่น หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (สารคดี) เรื่อง ตำนานหิมพานต์

“ตำนานหิมพานต์” หนังสือเล่าเรื่องราวดินแดนลึกลับเหนือจินตนาการ ตอนต้นเล่ม ให้ความรู้เรื่อง “ไตรภูมิพระร่วง” โดยอรรถแบ่งดินแดนในหิมพานต์ ตั้งแต่เขาพระสุเมรุ แดนสวรรค์ พรหมโลก แดนอสูร และใจกลางหิมพานต์ ตอนต่อมา ให้ความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ พืชสารในดินแดนหิมพานต์และอธิบายถึงลักษณะพิเศษพืชสัตว์ต่าง ๆ ของสัตว์แต่ละชนิด พร้อมวาดภาพประกอบทำให้ผู้อ่านเห็นและเข้าใจได้ชัดเจน หลังจากอธิบายถึงสถานที่และบรรดาสัตว์ พืชสารในหิมพานต์แล้ว ยังมีเรื่องเล่าจากป่าหิมพานต์ อันได้แก่ เรื่องกำเนิดครุฑและนาค วาสุกรี นาคราชกวนเกษียรสมุทร ครุฑขึงน้ำอมฤต ครุฑยุคนาค กินรี และมังกะลิผล เรื่องเล่าแต่ละเรื่อง ขวนติดตาม เพราะเป็นเรื่องราวซึ่งเกี่ยวพันกันเป็นตำนานต่อเนื่องเรื่องราวของตัวละครแต่ละตัวด้วย อีกทั้งยังเป็นที่มาของตำนานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่มาของคำว่า “นารายณ์ทรงสุบรรณ” และ “ครุฑยุคนาค” เป็นต้น

ผู้ประพันธ์เรียบเรียงเนื้อหาด้วยภาษาที่สละสลวยเข้าใจง่าย ขนาดตัวอักษรใหญ่ เหมาะสมกับวัยของเด็ก ด้านภาพประกอบประณีต งดงาม สีสันสดใส สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง สมจริงดังพุทธวจนสี่ประการที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ ได้แก่ 1) หายของที่คว่า 2) เปิดของที่ปิด 3) บอกทางแก่ผู้หลงทาง และ 4) จุดประทีปไว้ในที่มืด

รูปเล่ม มีขนาดเหมาะสมกับเนื้อหาและภาพประกอบ ทั้งปกนอก ปกใน สารบัญ ท้ายเล่ม มีบรรณานุกรม ปกหลังให้รายละเอียดสำนักพิมพ์ ผู้ประพันธ์มีการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารที่มีความเหมาะสมน่าเชื่อถือ ดังปรากฏในบรรณานุกรมท้ายเล่ม นอกจากนี้ ยังนำคำศัพท์ ที่ยากสำหรับเด็กหรือคำศัพท์พิเศษมาอธิบายเป็นเชิงอรรถพิมพ์ตัวเล็ก ๆ ไว้ด้านล่างของ หน้านหนังสือ จึงทำให้เข้าใจคำศัพท์นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

หนังสือเรื่อง ตำนานหิมพานต์ ของ ญัฐชนัน โฆษิตาภรณ์ และนิชาวีร์ เพิ่มพูลปฏิพัทธ์ จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์ห้องเรียน จำกัด จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (สารคดี) ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

รางวัลดีเด่น

หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น

อายุ 12 - 18 ปี (บันเทิงคดี)

เรื่อง **BECOMING A BUTTERFLY**
การเดินทางของผีเสื้อหลากสี

“**BECOMING A BUTTERFLY การเดินทางของผีเสื้อหลากสี**” หนังสือวรรณกรรมเยาวชนรูปแบบรวมเรื่องสั้นในลักษณะเรื่องเล่าประสบการณ์ของผู้ประพันธ์ จากการเป็นนักจิตวิทยาฝึกหัดในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ เป็นเวลา 6 เดือน

เนื้อหาของหนังสือเกี่ยวกับเด็กชายหญิงรวม 12 คน อายุระหว่าง 5 ปี ถึง 14 ปี ที่มีปัญหา ด้านจิตใจจากสาเหตุต่าง ๆ กัน ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมและเข้ารับการบำบัดรักษา

การนำเสนอเรื่องราวของเด็กแต่ละคนที่เป็นแบบแผนเดียวกัน ช่วยให้ผู้อ่านติดตามเรื่องได้ง่าย เริ่มจากชื่อเรื่อง แต่ละเรื่องที่สื่อถึงปัญหาของเด็ก ข้อมูลภูมิหลังของเด็กและครอบครัวช่วยให้เข้าใจเรื่องราวพฤติกรรมที่เป็นปัญหา วิธีการบำบัด และแนวทางแก้ปัญหา จนกระทั่งเด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ท้ายเรื่องมีสรุปข้อมูลของเด็กแต่ละคน และมีภาพประกอบเป็นภาพวาดระบายสีสวยงามที่เข้ากับเนื้อเรื่องประกอบทุกตอน ผู้ประพันธ์ใช้สำนวนภาษาเรียบง่าย สละสลวย การบรรยายที่กระชับ ชัดเจน ช่วยให้เข้าใจประเด็น และให้สาระความรู้ด้านจิตวิทยาเด็ก บทสนทนาที่เหมาะสมและเป็นธรรมชาติช่วยให้เรื่องสนุกสนาน มีความสมจริง และชวนให้ติดตามตลอดทั้งเรื่อง

หนังสือเรื่องนี้มีคุณค่าสำหรับผู้อ่านทุกวัยทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับครอบครัว สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและวัยรุ่น รวมทั้งผู้อ่านทั่วไป

หนังสือเรื่อง BECOMING A BUTTERFLY การเดินทางของผีเสื้อหลากสี ของ เมริษายอดมณฑล จัดพิมพ์โดย แมงมุมบุ๊ก ในเครือบริษัท แมงมุม คัลเจอร์ จำกัด จึงได้รับรางวัลดีเด่นประเภทหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บันเทิงคดี) ในการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2564

รางวัลดีเด่น หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น

อายุ 12 - 18 ปี (สารคดี)

เรื่อง เพื่อนเก่าที่หายสาบสูญ :

สุขภาพดีด้วยการดูแลระบบนิเวศในร่างกาย

“เพื่อนเก่าที่หายสาบสูญ : สุขภาพดีด้วยการดูแลระบบนิเวศในร่างกาย” หนังสือสารคดีที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของประวัติศาสตร์ทางการแพทย์ ทำให้เข้าใจถึงระบบนิเวศภายในร่างกายมนุษย์ กลไกการทำงานของร่างกาย เพื่อรักษาความสมดุลของร่างกาย การค้นพบต้นเหตุของการเกิดโรค การทดลองและการพัฒนาวิธีการรักษาโรค ถือได้ว่ามีเนื้อหา

ที่มากคุณค่าในแง่ความรู้ ผู้ประพันธ์ได้เรียบเรียงความรู้ทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์และชีววิทยา โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย สนุกสนาน ชวนติดตามอ่านจนจบเล่ม อีกทั้งได้มีการแนะนำแหล่งความรู้ในแต่ละบทเพื่อให้ผู้อ่านได้ค้นคว้าเพิ่มเติมต่อไป

หนังสือเรื่อง เพื่อนเก่าที่หายสาบสูญ : สุขภาพดีด้วยการดูแลระบบนิเวศในร่างกาย ของ นายแพทย์ชัชพล เกียรติขจรธาดา จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (สารคดี) ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

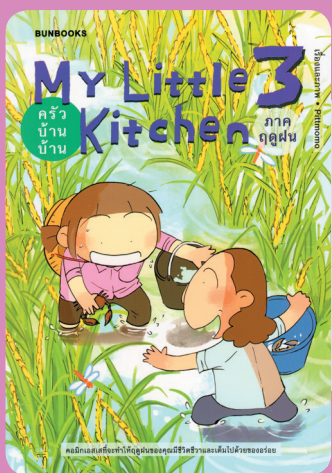
รางวัลดีเด่น หนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บรรยายกรอง) เรื่อง เรากำลังติดอยู่ในบ่วงเร้วปัจจุบัน

“เรากำลังติดอยู่ในบ่วงเร้วปัจจุบัน” หนังสือรวมบทร้อยกรองที่ผู้ประพันธ์เรียบเรียงอย่างประณีต ละเมียดละไม บอกเล่าถึงเรื่องราวของชีวิตที่ดำเนินอยู่ในโลกนี้ได้อย่างเป็นรูปธรรม แบ่งออกเป็น 3 ภาค ได้แก่ **ภาคแรก** ให้ความหมายว่า ทุกชีวิต ทุกลมหายใจที่เคลื่อนไหว ประกอบด้วยเลือดเนื้อเป็นชีวิตและจิตใจ การเจริญเติบโตย่อมผ่านกาลเวลาและเรื่องราวมากมาย ทำให้ตระหนักว่า ชีวิตนั้นมีทั้งความสุขและความทุกข์ปะปนกันไป ดังนั้น การดำรงอยู่จึงควรคำนึงถึงคุณค่าของความรัก ความหวัง และความฝัน เพื่อที่จะฟันฝ่าก้าวข้ามอุปสรรคไปได้ **ภาคสอง** สะท้อนภาพลักษณ์ภายใต้แสงเงาแห่งยุคสมัย แสดงให้เห็นทั้งทุกข์และสุขที่หมุนเวียนปรับเปลี่ยนไปตามกาลเวลา จึงควรยอมรับที่จะเผชิญกับชะตากรรมอย่างกล้าหาญ รวมทั้งกล่าวถึงสังคมในยุคที่เจริญก้าวหน้าด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ทำให้วิถีชีวิตในอดีตถอยห่างออกไป **ภาคสาม** นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอยู่ในโลกที่มีการเคลื่อนไหวตามวัฏจักร และการเปลี่ยนแปลงตามกระแสของยุคสมัย ชี้ให้เห็นปัญหาของสังคมที่เกิดความแปลกแยก ความขัดแย้ง ความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นประเด็นทางสังคม แต่ผู้ประพันธ์ได้เสนอแนะทางออกด้วยการให้แสวงหาความดี ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ เพื่อมนุษย์จะได้หลุดพ้นไปจากบ่วงเร้วที่ร้อยรัดอยู่

เรากำลังติดอยู่ในบ่วงร้ายปัจจุบัน จึงเป็นบทร้อยกรองที่มีคุณค่า กลวิธีในการนำเสนอแบบยล ชวนอ่าน การใช้ถ้อยคำที่เรียบง่ายและชัดเจน มีลีลาและชั้นเชิงทางวรรณศิลป์ จึงทำให้เกิดอรรถรสและข้อคิดแก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

หนังสือเรื่อง เรากำลังติดอยู่ในบ่วงร้ายปัจจุบัน ของ กิตติ อัมพรมหา จึงได้รับรางวัลดีเด่นประเภทหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บทร้อยกรอง) ในการประกวดหนังสือดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2564

รางวัลดีเด่น หนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพทั่วไป เรื่อง My Little Kitchen 3 : ครีwb้านบ้าน ภาคฤดูฝน

“My Little Kitchen 3 : ครีwb้านบ้าน ภาคฤดูฝน” หนังสือการ์ตูนที่มีความโดดเด่นด้วยการสร้างสรรค์การ์ตูนที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวการ์ตูนไทยได้น่ารัก สอดคล้องกับเนื้อหาและตัวละครต่าง ๆ ที่มีลักษณะของชาวชนบทในภาคเหนือ ถ่ายทอดเรื่องราวของผู้คนที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ความสุขและความอบอุ่นในครอบครัว ผู้เขียนสะท้อนเรื่องอาหารการกินที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ซึ่งหาได้จากพืชพรรณธัญญาหาร สัตว์ และแมลงในช่วงฤดูฝน ด้วยเมนูอาหารแบบครีwb้านบ้านที่ปรุงขึ้นเอง พร้อมวิธีการปรุงอาหารไว้ครบถ้วน อาทิ นำปูนามาทำน้ำพริกน้ำปู การจับแมงมันมาทำแมงมันคั่ว การย่ำสาหร่ายไก่อ การทำแกงตูนปลาช่อน การเก็บเห็ดป่า และการทำแกงเห็ดถอบ เป็นต้น ผู้เขียนใช้สำนวนภาษาที่ชวนอ่านด้วยการสอดแทรกคำไทยถิ่นเหนือในการเล่าเรื่องได้อย่างกลมกลืนตามท้องเรื่อง ชวนให้หยิบอ่านเพื่อค้นหาเรื่องราวที่มีคุณค่าในการเรียนรู้วิถีชีวิตของผู้คนในชนบท

นอกจากการนำเสนอเนื้อเรื่องได้อย่างชวนติดตามแล้ว ผู้เขียนยังออกแบบตัวละครได้น่ารัก ลายเส้นตัวการ์ตูนแฝงอารมณ์ขัน สามารถถ่ายทอดบุคลิกลักษณะของตัวการ์ตูนได้อย่าง

เป็นธรรมชาติและมีชีวิต การออกแบบภาพสามารถเล่าเรื่องได้อย่างสนุกสนาน มีชีวิตชีวา และมีความต่อเนื่องกันอย่างดี รูปเล่มอ่านง่าย สบายตา สีสดใสสดใ สดคล้อยกับเรื่องราว มีมุมมองการออกแบบภาพที่หลากหลาย สามารถคุมโทนสีได้อย่างสม่ำเสมอ และคงบรรยากาศของภาพประกอบให้เชื่อมต่อกัน ตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้ายอย่างราบรื่นไม่สะดุด ทำให้รู้สึกสนุกและไม่น่าเบื่อ รูปแบบการพิมพ์มีคุณภาพและมีความชัดเจน

หนังสือเรื่อง My Little Kitchen 3 : ครั้วบ้านบ้าน ภาคฤดูฝน ของ Pittmomo จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์บ้าน ในเครือ บจก. บ้านสื่อ พับลิเคชันส์ จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพทั่วไป ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

รางวัลดีเด่น หนังสือสวยงามทั่วไป

เรื่อง ศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

“ศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม” หนังสือจัดพิมพ์เผยแพร่วันพุธที่ 22 มกราคม พุทธศักราช 2563 เนื่องในศุภมงคลสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาปฐมพระอารามแห่งรัชกาล เมื่อวันที่เสาร์ที่ 22 มกราคม พุทธศักราช 2412 ครบ 150 ปี

เนื้อหา พระอารามหลวงประจำรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 7 นี้ สาระว่าด้วยงานศิลปกรรมและประวัติศาสตร์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ศิลปกรรมหลักประกอบด้วย สถาปัตยกรรม ประติมากรรม งานประดับตกแต่งฝีมือเลิศล้ำ แสดงความเจริญรุ่งเรืองทางศิลปกรรมแห่งรัชสมัยสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง รวมทั้งวิเคราะห์ที่มาของรูปแบบ แนวคิด และคติการสร้าง กล่าวได้ว่าศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม คือ การบันทึกหลักฐานงานช่างไทย เพื่อทำนุบำรุงรักษาสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่ยั่งยืนสืบมาถึงปัจจุบัน

ปก รูปลักษณะหนังสือขนาดใหญ่ 28 x 30 เซนติเมตร ปกแข็ง มีใบหุ้มปก ปกชั้นใน ผนึกกระดาษสีทองกับตัวเล่มแน่นหนา ชื่อหนังสือพิมพ์ด้วยการเดินรอยร้อนสีทอง งดงาม ใบหุ้มปกหุ้มหน้าหลังเคลือบพลาสติก กระดาษอาร์ตมัน ด้านหน้าพิมพ์สีสี่ ประกอบด้วยชื่อหนังสือบนหน้าปกและสันหนังสือ นำภาพกระเบื้องเคลือบประดับสถาปัตยกรรมของพระอาราม รูปเทพพนมที่เรียกว่า “ลายแผง” เป็นภาพปกหน้า บ่งบอกสัญลักษณ์วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม จัดวางโดดเด่น กลมกลืนเป็นระเบียบอย่างบอกความหมาย

เนื้อใน พิมพ์ด้วยกระดาษอาร์ตด้าน ความหนาเหมาะสมกับรูปเล่ม ตัวอักษรและภาพพิมพ์ชัดเจน ภาพสีสี่ทั้งเล่ม น้ำหนักสีถูกต้อง ภาพที่เชื่อมระหว่างหน้าวางต่อกันสนิทไม่เหลื่อม สีพื้นของภาพเรียบเนียน ไม่มีรอยสะดุด การวางตำแหน่งภาพและอักษรเหมาะสม

การเข้าเล่ม ส่วนเนื้อหาเย็บกึ่ง การผนึกปกเข้ากับตัวเล่มมีความแข็งแรงและประณีต ทำให้รูปเล่มแข็งแรง สามารถเปิดหน้าหนังสือได้เต็มที่

หนังสือเรื่อง ศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ของ ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์ และคณะ จัดพิมพ์โดย วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสวยงามทั่วไป ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

รางวัลดีเด่น
หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก
เรื่อง อุ ฮู ! พ่อหนูแก่งจิง

“อุ ฮู ! พ่อหนูแก่งจิง” เป็นหนังสือสวยงามสำหรับเด็กที่ประมวลความผูกพันระหว่างพ่อกับลูกให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับทุกครอบครัว ลูก ในหนังสือเล่มนี้เทิดทูนพ่อด้วยหัวใจแห่งความรักอันเต็มไปด้วยความอบอุ่น อบรมสั่งสอนให้รู้จักการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ เรื่องราวความรัก ความผูกพันในครอบครัวระหว่างพ่อกับลูก แต่งเป็น

คำคล้องจองง่าย ๆ อ่านสนุกเหมาะสำหรับเด็กเล็ก เนื้อหากล่าวถึงความรักและการช่วยเหลือของพ่อที่มีต่อลูกทุกคนและสัตว์ ซึ่งพ่อสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลูกได้ ทำให้บรรดาลูก ๆ เกิดความอบอุ่นใจและซาบซึ้งในพระคุณ

การพิมพ์ เป็นหนังสือขนาด 22 x 22 เซนติเมตร เข้าเล่มแบบพลิก-พับ (Flip – Flap Book) ซึ่งจัดวางภาพได้ตรงต่อเนื่องทุกภาพ พิมพ์สี่สีทั้งเล่มด้วยกระดาษอาร์ตมัน มีความหนาเหมาะสมกับเป็นหนังสือสำหรับเด็ก การพิมพ์ตัวอักษรและภาพคมชัด น้ำหนักสีของภาพสดใสสวยงาม

การวางภาพ ตำแหน่งภาพและตัวอักษรเหมาะสม อ่านง่าย สบายตา

ปก ปกแข็ง พิมพ์สี่สี เข้าเล่มด้วยการเย็บด้าย ทำให้ตัวเล่มแข็งแรง การผนึกปกเข้ากับตัวเล่มมีความแข็งแรงและประณีต สามารถเปิดหนังสือได้อย่างเต็มที่

หนังสือเรื่อง อู๋ อู๋! พ่อหนูเก่งจัง ของ ทิพย์วรรณ แสงวศรี จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์โลกหนังสือ จำกัด จึงได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทหนังสือสวยงามสำหรับเด็ก ในการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

สำหรับหนังสือที่ได้รับรางวัลชมเชย 39 เรื่อง จัดตามประเภทของหนังสือ ดังนี้

หนังสือสารคดี (ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม) จำนวน 2 รางวัล คือ เรื่อง “มนุษย์ชิมเซ่ร่ากับเรื่องเล่าสีชาวดำ” ประพันธ์โดย นายพินต้า จัดพิมพ์โดย บริษัท 13357 จำกัด และเรื่อง “Alternative Parenting เลี้ยงลูกทางเลือก” ประพันธ์โดย สิริยากร พุกกะเวส มาร์ควอร์ท จัดทำภาพประกอบโดย พิมพ์ศศิธร ออสติ จัดพิมพ์โดย บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด

หนังสือสารคดี (ด้านศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา และชีวประวัติ) จำนวน 3 รางวัล คือ เรื่อง **“พ่อครับผมรักพ่อ”** ประพันธ์โดย ประทีป ปังฉิมทีก จัดทำภาพประกอบโดย วชิรรินทร์ เรียม จัดพิมพ์โดย ประทีป ปังฉิมทีก เรื่อง **“มนุษย์อยุธยา ประวัติศาสตร์สังคม จากข้าวปลา หยูกยา ตำรา Sex”** ประพันธ์โดย กำพล จำปาพันธ์ จัดพิมพ์โดย บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) และเรื่อง **“ลมพัดมิรู้ลวงหน้า : จารึกโรงสี ลูกจันทน์ทะเล”** ประพันธ์โดย สุกัญญา หาญตระกูล จัดพิมพ์โดย บริษัท วิริยะธุรกิจ จำกัด (สำนักพิมพ์สารคดี)

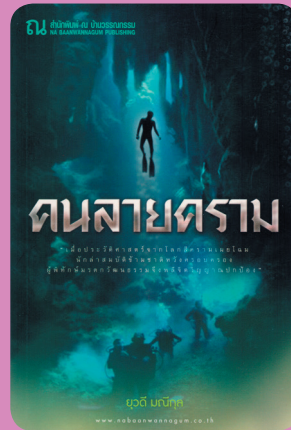

หนังสือสารคดี (ด้านการท่องเที่ยว อาหาร ฯลฯ) จำนวน 3 รางวัล คือ เรื่อง **“คุ้มบ้านเจ้าเอือนเก่าล้านนา : ลักษณะสถาปัตยกรรมและลวดลายประดับอาคาร”** ประพันธ์โดย ชาญณรงค์ ศรีสุวรรณ จัดพิมพ์โดย สำนักงานบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เรื่อง **“คู่มือนำชมศิลปกรรมโบราณล้านนา”** ประพันธ์โดย ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์ จัดทำภาพประกอบโดย ศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย สายสิงห์และศูนย์ข้อมูลเล็ก-ประไพ วิริยะพันธุ์ จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์เมืองโบราณ (ในนามบริษัท วิริยะธุรกิจ จำกัด) และเรื่อง **“สวัสดีไนจีเรีย (NIGERIA here I come 1)”** ประพันธ์และจัดพิมพ์โดย ธารพงษ์ รุ่งโรจน์

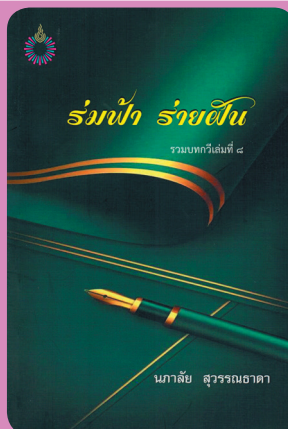

หนังสือนวนิยาย จำนวน 2 รางวัล คือ เรื่อง **“การุณยฆาต”** ประพันธ์โดย นพ. ภิญโญ ศรีวีระชัย จัดพิมพ์โดย ศูนย์บริการฯ ศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล และเรื่อง **“คนลายคราม เล่ม 1 และ เล่ม 2”** ประพันธ์โดย ยุวดี มณีกุล จัดพิมพ์โดย ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป จำกัด

หนังสือกวีนิพนธ์ จำนวน 3 รางวัล คือ เรื่อง **“ในหมอกควัน”** ประพันธ์และจัดพิมพ์โดย อภิชาติ คำดี เรื่อง **“ร่วมฟ้า ร่ายฝัน”** ประพันธ์โดย นภลัย สุวรรณธาดา จัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยรังสิต และเรื่อง **“ลมหายใจในแสงเช้า”** ประพันธ์โดย วรุฒิ ภักดีบุรุษ จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์เรื่องอรุณ

กลุ่มหนังสือรวมเรื่องสั้น จำนวน 3 รางวัล คือ เรื่อง **“ในวันที่อุณหภูมิสูงเกิน 40°C** (On the day that the temperature exceeds 40 degrees Celsius)” ประพันธ์โดย สุธีร์ พุ่มกุมาร จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สมุดไทย เรื่อง **“ไร้สัญชาติ และตัวละครอื่น ๆ”** ประพันธ์โดย บัญชา อ่อนดี จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์บ้านแม่น้ำ และเรื่อง **“THE MORNING FLIGHT TO SAD FRANCISCO”** ประพันธ์โดย ธนชาติ ศิริภัทราชัย จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์แซลมอน ในเครือ บริษัท บันลือ แพблиเคชั่นส์ จำกัด

หนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 3 - 5 ปี จำนวน 3 รางวัล คือ เรื่อง **“ตามแม่ไปเที่ยวป่า”** ประพันธ์โดย วันวิสา ธรรมสังวาลย์ และ สันติภาพ ก่อเจริญวัฒน์ จัดทำภาพประกอบโดย พรณิการ์ เพชรกอก จัดพิมพ์โดย โครงการ “สร้างเด็กดี ด้วยนิทาน” กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เรื่อง **“แผ่นฟ้าที่หายไป”** ประพันธ์โดย ชัยฤทธิ์ ศรีโรจน์ฤทธิ์ จัดทำภาพประกอบโดย บริดา ปัญญาจันทร์ จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ Hello Kids ในเครือบริษัท แพลน ฟอว์ คิดส์ จำกัด และเรื่อง **“เรายังรักกันทุกวันจ๊ะ”** ประพันธ์โดย ระพีพรรณ พัฒนาเวช จัดทำภาพประกอบโดย วชิรารวรรณ ทับเสือ และ กฤษณา กาญจนภา จัดพิมพ์โดย มูลนิธิสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ร่วมกับ #ภูมิคุ้มใจ ในความสุขประเทศไทย HappinessThailand.com โดย ธนาคารจิตอาสา และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (บันเทิงคดี) จำนวน 1 รางวัล คือ เรื่อง “เพื่อนรักในป่าใหญ่ ตอน ไปงานวันเกิดให้ตรงเวลากันเถอะ” ประพันธ์โดย พี่แสบบ๊อบ จัดทำภาพประกอบโดย พี่โม จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์อมรินทร์คิดส์

หนังสือสำหรับเด็ก อายุ 6 - 11 ปี (สารคดี) จำนวน 1 รางวัล คือ เรื่อง “มวยไทย” ประพันธ์โดย กฤติญา ชีระวัฒน์ชัย และ ศศิธร คงเจริญ จัดทำภาพประกอบโดย เหมือนฝัน ทรัพย์อ่อนอก จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ แอปป์คิดส์ บริษัท แพลน ฟอว์ คิดส์ จำกัด

กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บันเทิงคดี) จำนวน 3 รางวัล คือ เรื่อง **“ขอบคุณที่อยู่ด้วยกัน”** ประพันธ์โดย กนก วิบูลย์พัฒน์ จัดพิมพ์โดย บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด เรื่อง **“ทุ่งหญ้า ป่าช้า เจ้าเขากาง และผม”** ประพันธ์โดย เอกอรุณ จัดพิมพ์โดย บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด และเรื่อง **“เมื่อทำเต็มที่ ให้คิดเสมอว่ามันดีที่สุด”** ประพันธ์โดย Think เดียวก็เปลี่ยนได้ จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สปริงบุ๊กส์ ในเครือบริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

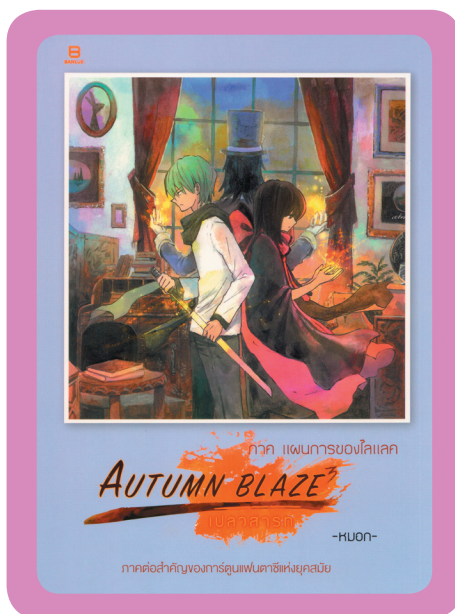
กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (สารคดี) จำนวน 3 รางวัล คือ เรื่อง **“ฉันเรียนแฟชั่นที่มิลาน : I STUDIED FASHION DESIGN IN MILAN.”** ประพันธ์โดย แพรพลอย ลาภาโรจน์กิจ จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์บัน ในเครือ บจก.บันลือ พับลิเคชันส์ เรื่อง **“อาถรรพณ์ในป่าสูง”** ประพันธ์โดย ณัฐ นักเดินทาง จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์บ้านหนังสือ และเรื่อง **“ERASMUS GENERATION เผ่าพันธุ์แห่งการเรียนรู้”** ประพันธ์โดย พชร สูงเด่น จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์แซลมอน ในเครือบริษัท บันลือ พับลิเคชันส์ จำกัด

กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12 - 18 ปี (บทร้อยกรอง) จำนวน 3 รางวัล คือ เรื่อง **“ต้นไม้ทุกต้นเคยเป็นต้นกล้า”** ประพันธ์และจัดพิมพ์โดย ณรงค์ชัย แสงอัคคี เรื่อง **“นับหนึ่งให้ถึงฝัน”** ประพันธ์โดย แมน คล้ายสุวรรณ จัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยรังสิต และเรื่อง **“นิทานโควิด”** ประพันธ์โดย ชมพร เพชรอนันต์กุล จัดพิมพ์โดย มหาวิทยาลัยรังสิต

กลุ่มหนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพทั่วไป จำนวน 1 รางวัล คือ เรื่อง **“AUTUMN BLAZE เพลวสารถ ภาค แผนการของไลแลค”** ประพันธ์และจัดทำภาพประกอบโดย หมอก จัดพิมพ์โดย บริษัท บันลือ พับลิเคชันส์ จำกัด

กลุ่มหนังสือการ์ตูน และ หรือนิยายภาพสำหรับเด็ก จำนวน 2 รางวัล คือ เรื่อง **“พระเตมีย์และพระมหาชนก”** ประพันธ์โดย นิชาวีร์ เพิ่มพูลปฏิพัทธ์ จัดทำภาพประกอบโดย สิริทิพร พวงสุข จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์ห้องเรียน จำกัด และเรื่อง **“อัศวินพิทักษ์ ไดโนเสาร์ เล่ม 6 ตอน จากไดโนเสาร์สู่นก”** ประพันธ์และจัดทำภาพประกอบโดย อินกับทราย จัดพิมพ์โดย บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด

หนังสือการ์ตูนปิกนิกะเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 1 รางวัล คือ เรื่อง **“บอสครับ ๆ #ผนจ ตกม (ผมนั่นงานรุมจนจะตายกันหมด)”** ประพันธ์และจัดทำภาพประกอบโดย AIBIG จัดพิมพ์ โดย บริษัท บันลือ แพปพลิเคชันส์ จำกัด

กลุ่มหนังสือสวยงามทั่วไป จำนวน 2 รางวัล คือ เรื่อง **“ธรรมบุญ 3”** ประพันธ์โดย ดร. เพชรยุพา บุรณศิริจรูญรัฐ จัดทำภาพประกอบโดย มานิตย์ เดชาสุภา จัดพิมพ์โดย สถาบันไทยปัญญาสุข และเรื่อง **“สุสานหลวงวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม”** ประพันธ์โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มลฤดี สายสิงห์ และ นายแพทย์ณัฐ ไกรภัสสรพงษ์ จัดทำภาพประกอบโดย ศรัีร์ภูมฺ์ สมสวัสดิ์ จัดพิมพ์โดย วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

กลุ่มหนังสือสวยงามสำหรับเด็ก จำนวน 2 รางวัล คือ เรื่อง **“ก๊วงกิงสุขสันต์วันสงกรานต์”** ประพันธ์โดย แอปป์คิดส์ จัดทำภาพประกอบโดย นกตล กำจรไพศาล จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ แอปป์คิดส์ บริษัท แพลน ฟอว์ คิดส์ จำกัด เรื่อง **“ตำนานหิมพานต์”** ประพันธ์โดย ญัฐชนัน โฆษิตาภรณ์ และ นิชาวีร์ เพิ่มพูลปฏิพัทธ์ จัดทำภาพประกอบโดย สิทธิพร พวงสุข และคณะ จัดพิมพ์โดย บริษัท สำนักพิมพ์ห้องเรียน จำกัด และเรื่อง **“ลูกอ๊อด 10 ตัว”** ประพันธ์และจัดทำภาพประกอบโดย รัชนี ยังสุข จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์ Hello Kids ในเครือบริษัท แพลน ฟอว์ คิดส์ จำกัด

การอ่านทำให้เกิดความรู้และสร้างความบันเทิงได้ ผู้เขียนจึงหวังว่า หนังสือที่ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี 2564 ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาคัดสรรว่าเป็นหนังสือที่ดีและมีคุณภาพ จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้างประสบการณ์แปลกใหม่ และมีคุณค่าให้กับผู้อ่านได้

วารสาร วิชาการ

เป็นวารสารที่จัดทำขึ้น
เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการ
เกี่ยวกับหลักสูตร สื่อ การจัดการเรียนการสอน
และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อ
การปฏิบัติงานด้านการศึกษาของครู อาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา

(ไม่รับ
บทความวิทยานิพนธ์
หรือบทความวิจัย
เอกสารอ้างอิงเฉพาะส่วน
ที่เกี่ยวข้องกับ
บทความเท่านั้น)

ข้อความใด ๆ

ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้เขียน
ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของคณะที่ปรึกษา
และคณะกรรมการวารสารวิชาการ

ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ร่วมส่งบทความวิชาการด้านการศึกษา มาลงเผยแพร่ในวารสารวิชาการ
ความยาวระหว่าง 5-7 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16 พอยต์
พร้อมภาพประกอบ

ส่งมาได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคาร สพฐ. 3 ชั้น 3 กระทรวงศึกษาธิการ
ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 หรืออีเมล obec.journal@gmail.com

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
อาคาร สพร. 3 ชั้น 3 กระทรวงศึกษาธิการ
ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
อีเมล obec.journal@gmail.com

ISSN : 1513-0096